

BIOTECNA "ASTRA"
SIBIU

SIBIU 7
05 02 02 16

Anul 150
SIBIU
1 și 15
ianuarie
Nr. 1-4
2002

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATA DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXA ROMANA A SIBIULUI

NenIoan
Str. A. Sever 27
Sibiu

2002 - SUB SEMNUL BINECUVÂNTĂRII CERESTI

Botezul Domnului*

Testamentul - danie a lui Mihai Viteazul

LA MULȚI ANI 2002!

Iubiți credincioși,

Întâmplarea care a ajutat Dumnezeu să ajungem până astăzi, zi în care Mântuitorul s-a botezat în Iordan de la Ioan. După ce a petrecut până la vârsta maturității, împreună cu familia Sa și cu ceilalți din jur, într-o zi s-a hotărât să pună început misiunii Sale pe pământ. Astfel, pe când Ioan Botezătorul boteza în Iordan, pe toți cei care veneau, s-a dus și El la botez. De ce? Oare de ce s-a dus Mântuitorul la botez? Avea El nevoie de aceasta? La drept vorbind nu avea nevoie. Doar dat fiind că venise cu o misiune pe pământ, trebuia s-o facă și pe aceasta.

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

* Predică rostită de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Antonie în Catedrala mitropolitană din Sibiu. Sărbătoarea Bobotezei. Anul Domnului 2002.

Doar moartea survenită neașteptat l-a făcut pe Mihai Viteazul să nu se re-vanșeze pentru credințioșii românilor din Schei, care i-au făcut fastuoasele primiri, însoțindu-l în Ardeal sau în tabăra de la Prejmer. În acest context apreciem gestul urmașilor săi, Nicolae Pătrașcu (fiul), al Doamnei Stanca și al fiicei Florica, care la 28 septembrie 1602 dăruiesc bisericii din Schei moșia Micșunești din Ținutul Ilfovului. Pentru cunoaștere și importanța lui deosebită îl redăm integral prin transcriere din chirilică:

„Adecă noi Ion Nicolae Pătrașcu Voevod ce-am fost Domn în toată Țara Rumânească, feciorul răposatului Mihail Voevod și eu Doamna Stanca a răposatului Mihail Voevod și Doamna Florica, fata răposatului lu Mihai Voevod, scris-am această carte a noastră ca să aibă știre toți Domnii, care va dăruj Dumnezeu cu domnia moșiei noastre Țărei Rumânești și toți boierii Țărei și mari și mici și toți părinții vladicii și egumenii și preuții și toți creștinii, că de mult a avut osardie și vâestanie (n.n. dorință) părintele nostru, răposatul Mihail Voevod, împreună cu noi către sfânta beseareca deîn Scheai, de lângă cetatea Brașovului, ce iaste hramul Uspenii Precestei vte (n.n. Adormirii Maicii Domnului) și a lui Sveti (Sfântului) Nicolae ca să întărim și să miluim acest sfânt hram pentru sufletele noastre și ale părinților noștri, cum au întărit și au miluit și alți Domni creștini, ce au fost înainte de noi și ca să fim și noi ctitori la această sfântă besearecă, cum au fost și alți Domni și ctitori. Dreptu acela, cu fața luminată și cu inimă curată, cu tot sufletul și cu

toată vrerea noastră, noi am miluit și am dăruit Preacistii vițe și lui Sveti Nicolae satul anume Micșunești deîn județul Ilhovu-lui, de lângă Gherghița, să fie al sfintei besearece, ce este hramul Precestei și a lui Sveti Nicolae din Schiai, lângă cetatea Brașovului, cu tot hotarul și cu toată ocina și deîn câmpu și deîn pădure și de apa și cu morile cu toate și cu tot venitul, c-au fost sat al nostru Mihail și păntru sufletele părinților noștri și păntru sufletele noastre și să fim și noi ctitori la acest sfântu hram ca și alți Domni și ctitori bătrâni ce-au fost ca să avem rugă și pomeană până în vecie și până ne va ținea Dumnezeu vița și pre noi și fiecine de ruda noastră să avem a griji și pururea a întări și a milui această sfântă besearecă, ca să se poată ținea preuții și diaconii și țărcovnicii să slujească întru sfânta besearecă, ziua și noaptea și să roage Dumnezeu dreptu (păntru) sufletele noastre și păntru toată creștinătatea. Dreptu acela, ne rugăm cu fața la pământ cu numele sfintei troițe, cu ruga Preacistei și a lui Sveti Nicolae către Domnia Voastră domni creștini, cari va alege Domnul Dumnezeu în Țara Rumânească, au de ruda noastră, au de altă rudă, să vă învețe Dumnezeu și pre curata maică și Sveti Nicolae să întăriți pomeana noastră și cu puteare ce v-au dăruit Dumnezeu și cu cărți de ocină ca să întărească Dumnezeu pre domnia voastră întru domnie, domnia voastră în această viață cu pace și cu multă tărie și sănătate, iar în cela veac cu împărăția ceriului și pre domnia voastră și pre toți

(Continuare în pag. a 2-a)
Prof. dr. VASILE OLTEAN

Am intrat iarăși într-un An Nou! Cu sufletul cuprins de credință și de nădejde ne îndrăgim către Dumnezeu, în mâna căruia este „suflarea și viața noastră”, întru care „trăim, viem și ne mișcăm” (1 Cor. 17, 28) și cerem ca Noul An în care am intrat să fie un an cu binecuvântare, cu pace și cu mântuire, să fie „cel plăcut Domnului” (Luca 4, 19).

Am intrat iarăși într-un An Nou! Și cu siguranță ne gândim cu nostalgie la clipele frumoase și binecuvântate pe care le-am petrecut în anul care a trecut. Cu nostalgie și cu părere de rău pentru că din caierul vieții noastre s-a mai depănat un an.

Cu speranță și cu dorire de mai bine pentru anul tocmai a sosit din veșnicie și a bătut la poartă al nostru.

Anul ce a trecut s-a retras deja în colbul trecut venit istorie. O istorie pe cât de zbuciumată și nesigură și de încordată. Chiar sângeroasă pe unele părți ale globului unde violența și ura s-au manifestat sălbăticie îngrozind întreaga lume.

Pe cât depărtarea omului de Dumnezeu și de valorile morale creștine devine mai accentuată, pe atât necazul, suferința și încercarea se înmulțesc în lume, făcând-o să pară, contrar destinației ei inițiale, o „vale a plângerii”.

Anul ce vine aduce cu el noi speranțe de pace launtrică și de bună înțelegere între oameni și popoare. Aduce cu el noi nădejdi de progres spiritual dar și material și noi căutări întru dobândirea vieții celei noi la care suntem chemați cu toții.

Hristos Domnul cel care este „Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6), trebuie să ne fie tuturor farul călăuzitor și în acest an, întru câștigarea mântuirii și întru „înnoirea vieții”. El care este „Ușa” (Ioan 10, 9) ne poate trece și pe noi prin poarta Noului An spre dobândirea desăvârșirii. Căci pentru noi, turma Lui cea aleasă, El s-a intrupat, a pățimit și a înviat și ne hrănește pe fiecare din „verdețea dumnezeieștilor Lui taine” ieri, azi și în veci.

Am intrat iarăși într-un An Nou! Și din prima zi a lui, Biserica ne pune în fața ochilor noștri icoana smereniei și icoana sfințeniei. Icoana smereniei prin praznicul Tăierii Imprejur a Domnului care nu s-a rușinat să se supună prescripțiilor Vechii Legi pentru a ne da pildă de umilință spre mântuire.

Icoana sfințeniei prin amintirea tot în această zi a Sf. Vasile cel Mare, ierarh și păstor al Bisericii lui Hristos rămas peste veacuri ca turn de apărare al credinței și dreptar de sfințenie și de viață morală.

În toate bisericile ortodoxe răsună în zi de An Nou imnul de preamărire a lui Dumnezeu prin slujba de Te-Deum în care cerem de la El „iertarea păcatelor, începutul și petrecerea cu spor a anului, domolirea vrăjmașilor, vremuri rodnice, pace, dragoste tare și nefățarnică”.

Am intrat în Noul An 2002!
(Continuare în pag. a 4-a)

† VISARION RĂȘINĂREANU
Episcop-vicar
SIBIU

„Nu există pace fără dreptate și nu există dreptate fără iertare”*

În dimineața zilei de 1 ianuarie 2002, Papa Ioan Paul al II-lea a prezidat o celebrare euharistică în bazilica Sf. Petru de la Roma, cu ocazia celei de a XXXV-a Zile Mondiale a Păcii.

Întăistătorul Bisericii Romane a adresat, în acest context, un mesaj, din care reproducem unele părți.

Astfel, suveranul pontif a arătat că „În anul acesta, de Ziua Mondială a Păcii noi reflectăm asupra Păcii într-un climat de preocupare alarmantă, ca o consecință a recentelor evenimente dramatice care au zguduit lumea. Dar, chiar dacă se pare omenește dificil de a mai gândi la viitor cu optimism, nu trebuie să cedăm totuși tentației descurajării. Trebuie, din contră, să lucrăm pentru pace cu curaj, convinși că răul nu va prevala.

Lumina și speranța pentru acest angajament vin de la Hristos. Pruncul născut la

Betleem este Cavântul veșnic al Tatălui, Care s-a intrupat pentru mântuirea noastră. El este „Emanuel”, care se tâlcuiește „Dumnezeu este cu noi”. El aduce cu Sine secretul Păcii adevărate. El este Prințul Păcii”.

Papa Ioan Paul al II-lea a explicat apoi că tema pe care a ales-o pentru mesajul pontifical de Ziua Mondială a Păcii, din acest an, este formulată în titlul redat mai sus.

Referindu-se la această temă, suveranul pontif a ținut să sublinieze că „Dreptatea și iertarea sunt doi piloni ai păcii”. Între dreptate și iertare nu există opoziție, ci din contră o complementaritate, deoarece amândouă sunt esențiale pentru promovarea păcii. Singură iertarea poate stinge setea de război și să deschidă inima pentru o reconciliere adevărată și durabilă între popoare.

Sanctitatea Sa a continuat apoi spunând: „Ne îndreptăm astăzi privirile spre Prun-

* Aspecte din mesajul Papei Ioan Paul al II-lea transmis cu ocazia Zilei Internaționale a Păcii (1 ianuarie 2002), preluate din „L'Osservatore Romano”, nr. 2/8 ianuarie 2002, p. 2.

(Continuare în pag. a 4-a)
Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

Metanie

Doamne, fă din suferință pod de aur, pod înalt.
Fă din lacrimă credință ca-ntr-un pat adânc și cald.

Din lovirile nedrepte faguri facă-se și vin.
Din întrângerii, scări și trepte,
din căderi, urcuș alpin.

Din veninul pus în cană fă miresme ce nu pier.
Fă din fiecare rană o cădelniță spre cer.

Și din fiecă dezastru și crepuscul stins la piept
Doamne, fă lăstun albastru și fă zâmbet înțelept.

RADU GYR

(Din volumul: Antologie de Poezie creștină, de Anton Ghermanschi și Anton Nicolae, Editura „Orator” — Brașov).

Pregătirea omenirii pentru venirea lui Mesia în lume

Cât timp protopărinții noștri au avut parte de binele oferit de Dumnezeu în Eden, ei n-au știut să-l aprecieze la adevărata lui valoare. Când însă nu l-au mai posedat, în stare de a încălca și să cadă, cu regrete și-au dat seama de mărimea și splendoarea paradisului pierdut. Odată cu izgonirea din rai și cu blestemul asupra șarpelui, a făgăduit Dumnezeu că din sămânța femeii se va naște un mântuitor, care va zdrobi capul șarpelui (Fac. 3, 15). Adam și Eva au crezut că prin primul lor fiu, Cain (-dobândă), se va ridica osânda căzută asupra lor.

O, dar deșartă iluzie, căci acesta avea să fie ucigaș de frate. Descoperirea făcută de Dumnezeu protopărinților a fost păstrată prin generațiile care au urmat. Patriarhii Avraam, Isaac și Iacob au cultivat credința într-un singur Dumnezeu și nădejdea, că întru seminția lor se vor binecuvânta toate popoarele pământului (Fac. 22, 18).

La bătrânețele sale, Iacob și-a chemat fiii, să-l asculte pe Israil, părintele lor. Iată profeta prin care l-a binecuvântat pe fiul său

(Continuare în pag. a 4-a)
Prof. PETRU DUMITREASĂ

62474

255 de ani de la naștere

Johan Heinrich Pestalozzi (1746—1827) — o viață dăruită fericirii oamenilor

Omagiem personalitatea strălucitului pedagog elvețian J.H. Pestalozzi, pentru valoarea operelor teoretice, pentru modelul de școală pe care l-a creat, pentru actele sale de filantropie culturală. Ideile lui s-au răspândit în diferitele țări ale lumii. În țara noastră, Pestalozzi a fost cunoscut, în special, prin intermediul pastorului, istoricului și revoluționarului Ștefan Ludwig Roth, colaboratorul lui Pestalozzi la Yverdon, conștient la moarte pentru realizarea drepturilor rolurilor și ale minorităților.

Pedagogia lui Pestalozzi a fost popularizată prin publicațiile Asociației AS-ROSA (Transilvania, Foiașul Poporului, Organul pedagogic, Amicul școlii), prin publicațiile cu caracter social-cultural din Transilvania (Telegraful român, și din celelalte reviste literare. George Barbu, Ion Roman, Ioan Grigore, Petre Pipoș ș.a. au contribuit, prin publicarea lor, la răspândirea învățăturii pestalozziene. Regulamentele școlare elaborate în anii 1832—1835 din Țările Române recomandă metoda lui Pestalozzi. Au tradus și au interpretat opera pedagogului elvețian reprezentanți de seamă ai pedagogiei românești: I. P. Eliade, I. Rădulescu-Pogoneanu, I. Nisipeanu, Vr. Tăbăcaru, I.C. Petrescu, G.G. Antonescu, Stanciu Stoian, Iosif Anthoni ș.a.

Prezentăm succint principalele secvențe din viața și opera ilustrului pedagog elvețian.

J.H. Pestalozzi s-a născut la 12 ianuarie 1746, în Zürich, într-o familie cu străvechi origini italiene. La numai șase ani a rămas orfan de tată, fiind crescut,

„De unde vine convingerea credinței în Dumnezeu? Ea nu vine de la rațiune, ci dintr-o pornire neînțeleasă care-l împinge (pe om) să laude, să eternizeze ființa lui în Ființa superioară și nepieritoare a

universului... Inima singură cunoaște pe Dumnezeu. Această inimă curată creează sufletul comunii universale a spiritelor“.

Pestalozzi, „Cum își învață Gertruda copiii“

ca și cei doi frați, într-un mediu duios și tandru creat de mama sa, un model educațional multiplicat în întreaga sa operă teoretică, și de devotați lor menajeri. Acest mediu îi marchează dominantele personalității: înțelepciunea, bunătatea, generozitatea, compasiunea, spiritul de sacrificiu. A urmat școala elementară germană, școala medie latină, cursuri de limbi clasice la Collegium Humanitatis, cursuri de filologie și filosofie la Collegium Carolinum. Audierea cursurilor susținute de vestitul istoric Johann Jakob Bodmer, întemeietor al Societății Helvetice, și dezbaterile centrate pe ideile iluministilor: Diderot, d'Alembert, Montesquieu, Voltairre, J.J. Rousseau i-au cucerit mintea și sufletul și i-au motivat aderarea la programul Societății de militare pentru unificarea Elveției și pentru libertatea de expresie.

Renunțând la studiile teologice și juridice, tânărul Pestalozzi a cumpărat, cu bani împrumutați, o proprietate la Birr, și-a construit o locuință — Neuhof (Curtea Nouă), s-a căsătorit cu Anna Schulthess și s-a implicat în cultivarea pământului și în prelucrarea bumbacului. Sensibilizat de starea celor nevoiași, a organizat un institut pentru copii săraci. Ferma lui a devenit școală cu terenuri și ateliere de tors și țesut pentru 50 de copii. Cu răbdare și dragoste aceștia erau găzduiți, erau inițiați în știința de carte, în munca câmpului, în grădărit, tors și țesut. Generosul educator al celor nă-

păstuiți își va aminti: „Ani de zile am trăit în mijlocul a 50 de copii cerșetori, împărțit-am cu ei, în sărăcie, pâinea, trăit-am eu însumi ca un cerșetor ca să învăț pe cerșetori să trăiască ca oameni“.

După ce și-a epuizat resursele, dezamăgit că filantropii vremii nu l-au ajutat, a fost nevoit să închidă institutul. Timp de 18 ani (1780—1798), pedagogul elvețian s-a dedicat scrierii principalelor opere: „Ora de seară a unui sihastru“, „Leonard și Gertruda“, „Christof și Elsa“, „Despre legislație și pruncici“, „Figuri pentru abecedarul meu“ ș.a. Pentru scurt timp a condus orfelinatul pentru copiii răsculaților contra regimului ce ulterior s-a transformat în spital. La Burgdorf (1799—1804) a deschis o școală și un seminar pentru pregătirea educatorilor. În aceeași perioadă Pestalozzi a scris: „Cum își învață Gertruda copiii“, „Cartea mamelor“, „Abecedarul intuiției“ ș.a.

Devenit incomod pentru ideile sale democratice, persecutat, Pestalozzi a fost nevoit să se mute la Yverdon unde, timp de 20 de ani, a desfășurat cea mai prolifică activitate pedagogică. Institutul înființat aici a devenit un adevărat centru pedagogic european și cuprindea: școală elementară, medie, școală pentru fete, seminar pentru pregătirea educatorilor. Copiii și tinerii din diferite țări europene au profitat de un mediu educațional de excepție. Au vizitat și au lucrat în Institutul de la Yverdon: Fr. Herbart, Fr. Froebel, Robert Owen,

transilvăneanul Ștefan Ludwig Roth ș.a. Au fost entuziasmați de activitatea institutului filosoful german J.G. Fichte, publicistul francez Marc Antoine Julien de Paris, întemeietorul pedagogiei comparate.

Pedagogul elvețian a trăit cu convingerea că omul devine om numai prin educație. De aceea, în activitatea desfășurată la Neuhof, Stanz, Burgdorf, Yverdon, Clindy, Birr, s-a străduit și a reușit, cu prețul unor sacrificii mari, să creeze un mediu favorabil dezvoltării, la copiii și tinerii, a forțelor fizice, mentale și spirituale, să le ofere reperatele unei vieți economice prospere prin practicarea meseriilor, să le formeze convingerea că munca, iubirea și credința sunt temeiuri ale dobândirii înțelepciunii, ale trăirii vieții în demnitate.

În concepția lui Pestalozzi, educația are ca scop dezvoltarea armonioasă a facultăților individului într-o atmosferă de iubire și credință. Efectele ei benefice se răsfrâng asupra individului și asupra omenirii prin îmbunătățirea condiției umane. Ridicarea din starea de natură la cea socială a oamenilor este posibilă prin cultură, prin dezvoltarea forțelor fizice, intelectuale, morale, spirituale-religioase. Munca stăruitoare prestată prin profesii agricole și industriale, în special, este izvorul bunăstării și fericirii, mobilul înțelepciunii vieții de acceptare a propriei condiții. Opera teoretică și cea de practician a eminentului pedagog oferă modele de instruire și educație în familie și în școală.

naturii, gimnastică, religie, filosofie.

În plină glorie fiind, Pestalozzi a primit diploma de doctor la Breslau și „Ordinul Vladimir“ din partea țarului Rusiei, Alexandru. A fost ales președinte al Societății Helvetice. Ultimei ani i-au fost profund marcați de moartea devotației sale soții și de greutatea materiale ce l-au determinat să închidă institutul de la Yverdon. Dezamăgit, bătrân și bolnav, din nou ruinat, ilustrul pedagog s-a retras la Neuhof împreună cu nepotul său. În singurătate și-a scris ultimele lucrări: „Destinele vieții mele“ și „Cântecul lebedei“.

La 17 februarie 1827, marele pedagog, educatorul celor mulți, s-a stins din viață. A fost înhumat în curtea școlii din Birr, după dorința sa. Epitaful de pe mormânt rezumă viața dăruită cu sacrificiu educației semenilor: „J.H. Pestalozzi. Părintele săracilor la Neuhof, predicatorul poporului în „Leonard și Gertruda“, tatăl orfanilor la Stanz, întemeietorul școlii populare noi la Burgdorf, educatorul omenirii la Yverdon. Om, creștin, cetățean. Totul pentru alții, nimic pentru sine“.

Prof. univ. dr. ELENA MACAVEI

Testamentul

(Urmare din pag. 1)

boierii Țării, carii se vor nevoi a întări această pomană a noastră, iar carii se vor ispiti a surpa și a strica mila sunei (n.n. stinței) bessearece și pomeana aceasta a noastră, ce-am faptu noi de buna voia noastră, au va fi Domn, au vlădică, au boiari, au megiași, au om săraci, pre acela să-l strice și să-l surpe Dumnezeu și să-l desrădăcinească de pre pământ și pre el și pre feciorii lui și pre toată ruda lui și să-i stea părăsi înaintea lui Dumnezeu Precista și Sveati Nicolae și rugăciunea acestii sfinți bisereci și în acest viac și în cela ce va să fie și să fiu prăclet și afurisit întâiu de stănta troiță și de cinstita crucea lui H.S. și de sfinții bezplătnici (n.n. fără plată) și de sfinții proroci și de sfinții apostoli și mucenici și atelni (fințiți) și prădbnici (preacuvși) și de toți prăveadnicii (dreptății) și de noi păcătoșii și să-i fie partea ca a lui Daftan și Aviron și a feciorilor lui Korei și întru-(un) loc cu luda și cu Ariia, cu Ana și cu Caiata. Că noi am dăruit cu toată voia noastră acest sat ce mai sus am scris pre nume Micșenești Preacestii și lui Sveti Nicolae să fie al ceștii stăntă bessearecă de ocină și de moșie neluat și neschimbat în vecie.

Și l-am dat de înaintea stinței besseareci cand au fost tot poporul adunați și toți preuții și slujitorii bessearecii și cându vom avea prilej, noi săntem datori să

dăm cărțile ce sântu scrise de ocină ale cestui sat de moșie și încă și cu alte cărți să mai întărim. Și pântu mai mare credință noi am pus mărturie: jupânul Balint Hrajiil sudju (n.n. judele) Brasevscomgrad (n.n. orașului Brașov germ.) cu tot cinstitul svatul cetăței Brașovului, mărturie protopopa Mihaiu și popa Ilie iconomul din Cerven vodă și popa Mănăilă din Zărnești și Stan Borcioiul și Barbul Gram și Frația și Dumitrachi vist (iernic) și Mihaiu cămăraș și duhovnicu Themoteiu și jupânul Antonie Gram și dascalul Sava și dascalul Vasilie. După aceștia mulți Șchiai, mai mult de o sută de bărbați și muieri, mărturisim și noi mai vartos cu sufletele noastre și cu pecețile noastre de credință.

Și s-au scris această carte în cetatea Brașovului. Văleat ot săzdanie miru (n.n. nașterea lumii) 7110, a ot rojdestva Hsva (n.n. de la nașterea lui Hs.) 1602 mesița (n.n. luna) Septemvrie 28 dnii (n.n. ziua). Pis az (n.n. am scris eu) popo Negoslav ot varo (n.n. din oraș) ot (n.n. din) Floci

Ion Nicola Voevoda, (I. Lupaș, „Documente istorice transilvane“, vol. I, Cluj, Tipografia „Cartea Românească“, 1940, p. 73—77).

Moșia cu morile, cu satul și cu toate ale ei, care făceau parte din zestrea Domniței Florica a fost luată mai târziu de Șerban Cantacuzino (1674—1688) și dăruită mănăstirii Căldărușani.

(va urma)

Botezul Domnului

(Urmare din pag. 1)

Aceasta e una din faptele Mântuitorului. E unul din gesturile Sale sfinte, prin care ne-a arătat cum să devenim creștini. Ce înseamnă să devenim creștini?

Mare eveniment s-a întâmplat astăzi. Este această intrare a noastră a tuturor în lumea lui Dumnezeu. Și botezul a fost intrarea noastră în creștinism. Și a fost ieșirea noastră din lumea iudaică și pășirea într-o altă realitate, care era aceea a existenței lui Dumnezeu, Cel unul în Treime în care intram noi, ca să ne asigurăm Împărăția Cerurilor.

Sigur că Dumnezeu era în Treime dinainte, de la începutul începuturilor, de când va fi fost acest început. Ne aducem aminte că adeseori în Scriptură, Mântuitorul era pomenit, Sf. Treime era descoperită oamenilor, era arătată, dar atunci la Botezul Domnului, Treimea s-a arătat ca atare lumii. Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Să ne amintim deci, de această zi sfântă pe care Mântuitorul a rânduit-o ca să ne arate nouă cum trebuie să fim, ce trebuie să facem, ca să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu.

Botezul este cel dintâi pas al lui Dumnezeu către noi. Căci nu aveam cum să știm, dacă nu ne descoperea Iisus Hristos, cum suntem, cine suntem, și cine este deasupra noastră, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Să ne amintim deci de acest lucru, de acest moment din viața Mântuitorului și să dăm slavă lui Dumnezeu, că ne-a descoperit și nouă acest adevăr și anume acela că lumea toată e condusă de Sf. Treime, Dumnezeu-Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Fără de acesta nu putem fi creștini. Tocmai de aceea Mântuitorul a încercat să ne descopere această realitate, această existență întreită a lui Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Iată noi stăm acum vii încă, în fața lui Dumnezeu. Dar ne vom duce toți și ne vom duce dând socoteală de felul cum l-am înțeles pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu tot neînțeleș rămâne, dar dincolo de neînțeleșul Lui, iată am căpătat această știre despre Dumnezeu întreit. Este un om în trei fețe. Acest lucru nu era ușor de cunoscut, până nu ni l-a descoperit Dumnezeu. Ne-a arătat că Dumnezeu este Tatăl, Tatăl nostru al tuturor, că Dumnezeu este Fiul, așa cum suntem noi filii ai lui Dumnezeu, și fiii ai unor părinți pământești, și Dumnezeu este Duh în același timp.

Să ne închinăm dar, astăzi, Duhului Sfânt, Tatălui și

Fiului și să dăm slavă lui Dumnezeu că am ajuns într-o zi ca aceasta, când putem să-L recunoaștem. Să-i dăm slavă pentru că și pe noi ne-a invrednicit să fim oameni vrednici de Sfânta Treime. Durăm puțin noi, ni se pare poate că durăm mult, dar când ești, ajungi deja la o vârstă înaintată, îți dai seama cât de scurtă a fost viața, și atunci mai ales te gândești la întâlnirea cu Dumnezeu, că și Dumnezeu ne-a ales pe noi, ne-a trimis în lume. Dar, nu ne-a trimis în lume să fim de capul nostru, dar să fim în același timp liberi. Putea să ne trimită Dumnezeu și altfel? Probabil putea. La Dumnezeu totul este cu putință dar atunci care ar fi fost rostul nostru în lume, dacă am fi venit aici lămuriiți cumva de un Dumnezeu, cum să fim și ce să facem? Dar Dumnezeu ne-a voit liberi și ne-a trimis în lume ca prin libertatea noastră să ne hotărâm destinul și să-l merităm. Cum ni-l facem așa-l vom avea.

Iată, iubiiți credincioși, într-o zi ca aceasta Mântuitorul s-a botezat și ne-a dat și nouă exemplu botezul. E mare această zi. E cheia destinului nostru pământesc. Într-o zi ca aceasta am aflat cine este Dumnezeu, cum este Dumnezeu și cum ne vom întâlni noi cu El.

Fie ca Domnul să ne dea tuturor înțelepciune, care nu e prea mare lucru, țineți cont de aceasta. Viața noastră e așa de scurtă încât a ne crede noi stăpâni pe viața noastră ar fi o mare înșelăciune. Dumnezeu ne-a dat-o ca să-L știm, să-L recunoaștem, să I ne închinăm. De aceea ziua aceasta este mare în istoria creștinismului. Este mare pentru că a venit însuși Fiul lui Dumnezeu, să ni se descopere, să descopere pe Sfânta Treime, să ne descopere cine suntem noi, de ce suntem și cum suntem.

Fie ca această zi să ne lumineze. Fie ca Dumnezeu să ne dea înțelepciunea cea de pe urmă, care ne trebuie tuturor ca să-L recunoaștem, să I ne închinăm, și să-L lăudăm pentru toate câte ne-a dat nouă. Fie ca Dumnezeu să fie cu fiecare din noi, într-o zi ca aceasta și să ne dea nouă știința cea mai mare, aceea care-l laudă pe El și-L binecuvântează pentru destinul nostru veșnic.

Deci nu avem destin pământesc veșnic. Acesta trece, cel mult la 100 de ani, dar ceea ce rămâne este sufletul nostru care va trăi în veci, în veșnicia lui Dumnezeu care să ne fie nouă punct de sprijin, lămurire și viață veșnică.

Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți acum și pururea și în vecii vecilor. AMIN.

PROFILURI SPIRITUALE

Mihai Eminescu (I)

Cum este și firesc, Eminescu a fost și este cunoscut mai ales în literatura sa poetică. Mai puțin sau foarte rezumativ în sfera științelor sociale, politice, gazetărești. Deși, în lume, sau la noi, acasă s-au scris tomuri de analize, de exegeze, de teze de doctorat, de lucrări și monografii etc., contribuția sa în abordarea problematicii dedicate vieții sociale, politice a fost mai curând prezentată.

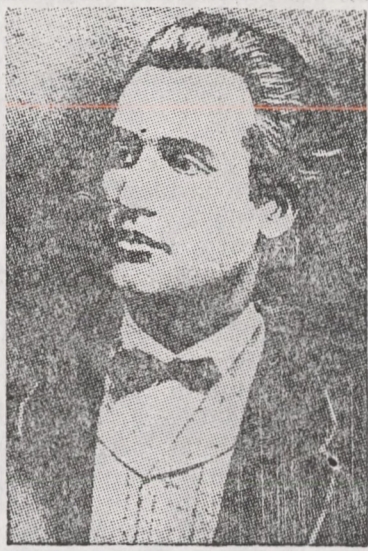
Or, așa cum ne încredințază el: „Cine va urmări bine firul istoriei va observa că toate reformele și revoluțiile politice au o origine socială, că războaiele au cauze economice, că nașterea sau căderea religiunilor chiar stă în legătură cu motive economice”. Prin urmare, o privire multidisciplinară, una dialectică, una de decelare a factorilor determinatorii în curgera istorică. El nu confundă planurile. Dimpotrivă, le relevă complementaritatea. El delimitează parametrii de determinare și cei de influențare. De aici actualitatea, prospețimea și legitimitatea celor spuse.

Nu, Eminescu nu a fost un sceptic de serviciu, un defetist. El gândea că: „Tot ce a fost și ce-o să fie, în prezent le avem pe toate”. Și ținea să adauge că: „A fi contemporan cu anii care-i trăiești”, e o cerință firească a evoluției umane.

În Scrieri politice, analistul prob preciza cu temei că: „Legile unui popor, drepturile sale, nu porced decât din el însuși”. Nu o spunea el pentru prima dată. O spusese reprezentanți ai multor generații precedente. Iluministii francezi cu precădere. Dar gânditorul român „aclimatizează” teza în cauză la istoria și specificul poporului nostru.

Este cert că ilustrul observator activ al dinamicii românești acordă o importanță de prim ordin legilor, legislației în cadrul societății. În Articole de politică românească, citim negru pe alb: „Legislațiunea trebuie să fie aplicarea celei mai înalte idei de drept pusă în raport cu trebuințele poporului, — astfel însă încât explicarea ori aplicarea drepturilor prin lege să nu contrazică spiritul aceluia”. Se presupune de aici că el constata că, în timpurile sale se aducea un afront și spiritului și literii în planul legii. Dureros este faptul că acea stare de fapt s-a dovedit rezistentă.

Toate acestea i se păreau justițiarului Eminescu anacronice și nedrepte intrucât zicea el: „E pentru noi incontestabil că un popor care sute de ani n-a avut nevoie de drept scris, deși au avut epoce de bogăție și de glorie, au fost un

popor tânăr, sănătos, bine întemeiat”. Spiritul său protestatar față de astfel de stări de lucruri s-a regăsit atât în multe din poeziile și poemele sale, cât mai ales în ne-cruțătoarea sa activitate publicistică. De aici animozitățile și dușmăniile create de el „clasei superpușe”, cum îi plăcea lui să spună, ca un bun sociolog recunoscut de mulți dintre contemporanii și urmașii săi.

Era convins rigurosul observator Eminescu că: „Dacă privim regularitatea fenomenelor lumii siderale și o comparăm cu nestatornicia sorții omenești, am putea crede că altceva se petrece în ceruri, altceva pe pământ. Cu toate acestea precum o lege eternă moștește universal deasupra capetelor noastre, precum e puterea gravitației care le face pe toate să plutească cu repejune în chaos, tot astfel alte legi, mai greu de cunoscut, dar supuse aceleiași necesități, de la care nu este nici abateră, nici excepție, guvernează oamenii și societățile”. Că așa se întâmplă atunci este un fapt indezirabil. Că ce s-a întâmplat și după el l-a confirmat întrutotul e la fel de adevărat. În acest spirit conchizia sa că „Societatea e câmpul schimbărilor veșnice, al luptelor pentru existență și supremație”, este una legitimă, corectă și dureroasă.

Ca un riguros, conștiincios și competent slujbaş al învășământului, în calitate sa de inspector școlar, Eminescu s-a izbit de multe greutăți, de multe hibe și nedreptăți legate de educație, de instruire, de proasta condiție a școlii. Era convins că: „Nu în cultura excesivă a minții consistă misiunea școlilor — excepție făcând cele înalte — ci în creșterea caracteru-

lui”. „A credință e o ignoranță și cu reaua-dreptă și o foarte spinoasă misiune”. Și, în fine, că: „Rolul muncii intelectuale e foarte mare în ordinea economică”.

Într-o scrisoare către Dumitru Brătianu, Eminescu observă cu îndreptățire că „Dacă o generațiune poate avea un merit, e acela de a fi un credincios agent al istoriei, de a purta sarcinile impuse cu necesitate de locul pe care îl ocupă în lăntuirea timpului”. Mă întreb câți dintre cei chemați a îndrepta acele nedreptăți ar fi fost conștiinți de aceste dureroase stări de lucruri și ar fi contribuit la îndreptarea lor? Și ne mai întrebăm câți vor fi reflectat atent la cugetarea eminesciană potrivit căreia: „E o axiomă a istoriei că tot ce e bine e un rezultat al cugetării generale”.

Convins că: „... niciodată o vorbă nu poate înlocui o realitate”, că: „viața, cum scrie el în Mortua est, este o boltă de vise rebele”, Eminescu observa că orice distins moralist și fin observator sociologic „Lipsa de cultură adevărată e egală cu lipsa de moralitate”. Și, în același spirit, el adaugă: „... niciodată fraza culturii nu e echivalentă cu libertatea adevărată care e facultatea de a dispune de sine însăși prin muncă”. Recitind astfel de sinteze critice rămânem cu un nedismulat simț de tristețe și de regret că vocea sa critică nu a avut totdeauna rezonanța cuvenită.

Din Scrieri politice aflăm că: „E lesne a înfrumuseța lucrurile, dar ceea ce se schimbă prin teorii și tirade e realitatea”. Și tot de acolo, reținem încheierea că: „... adevăratul progres nu se poate greva decât conservând pe de o parte, adăugând pe de alta; o vie legătură între prezent și viitor, nu însă o serie de sărituri fără orânduială”. La multă vreme după rostirea acestor auguste reflecții ne întrebăm dacă și câte revirimente au intervenit de atunci. Constatarea este mai mult tristă, iar răspunsul este în bună parte descurajator. Și iar revenim la gândurile eminesciene care ne avertizează că mintea omenească veritabilă stă în raport direct cu capacitatea de pricepere în mod dezinteresat a unui adevăr, acela potrivit căruia: „Cuvintele nu sunt decât o unealtă pentru a exprima o gândire, un signal pe care îl dă unul pentru a trezi în capul celuilalt identice aceeași idee”.

Ca un neîntrecut înțelept, ca un veritabil filosof, virtute mai puțin

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU

Casa Memorială — Părintele Dometie

— IN MEMORIAM —

Apariția acestor rânduri, în lumina învățării Sf. Apostol Pavel: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmași-le credință” (Evrei, XIII, 7), constituie o reamemorare asupra vieții și activității unui mare duhovnic născut pe plaiuri muntene, dar care și-a desfășurat activitatea, în cea mai mare parte, în Transilvania, părintele Dometie de la Râmeți. Înalt Prea Sfințitul Părinte Antonie, Mitropolitul Ardealului, într-o scurtă prezentare a „Patericului Mănăstirii Ciolanu”, între altele afirma: „... ne pare bine că-l pomenește aici și pe părintele Dometie Manolache, care mi-a fost coleg și cu care am și intrat în monahism îndată după licență, la Mănăstirea Prislop în anul 1949. A fost un mare om și e păcat că l-a luat Dumnezeu atât de devreme” (Telegraful Român nr. 17—20/2001).

Un eveniment cultural semnificativ, care a avut loc în 30 octombrie 2001 în localitatea Târlele-Filiului din județul Brăila, ne reamintește amintea de părintele Dometie, pe care Părintele Stăniloae îl numea: „Un erou al credinței”.

O succintă schiță biografică a Părintelui Dometie, socotim că este necesară. Era în 13 octombrie 1924, ajunul Cuvioasei Parascheva, când a văzut lumina zilei în Mărculeștiul Buzăului pruncul Stelian din părinți țărani, muncitori de pământ, Ioan și Filoftea. Cele 6 clase primare le-a făcut în comuna Târlele-Filiului, județul Brăila. A urmat cursurile secundare, la Seminarul „Chesarie Episcopul” din Buzău între anii 1937—1944, ani grei și plini de neazuri. După absolvirea Seminarului, cu calificativul maxim, s-a înscris în același an 1944, la Facultatea de Teologie din București. În anii de studenție, legați prietenii cu numeroși studenți, printre care, cel mai apropiat fiind studentul Leonida Plămădeală, pe care avea să-i lege elanul tineresc, spre atingerea celor mai pure năzuințe de mântuire și sporire a roadelor duhovnicești. Se leagă între ei un fel de frăție de cruce, în cea mai bună accepție a cuvântului, frăție ce va lumina de-a lungul anilor, și după terminarea Institutului Teologic. Într-o seară frumoasă de primăvară, aflați singuri în sala de studiu, pe când ceilalți erau plecați în oraș, după apăsătoare discuții în care frumusețea sufletului se oglindea în formularea idealului de viață, cei doi au jurat ca nimic să nu-i abată de la slujirea până la jertfă a lui Dumnezeu și a Bisericii Sale Sacerdotale. Acest legământ tainic și înflăcărat a fost respectat de ambii studenți ce vor îmbrăca haina monahală, devenind păstori de suflete. La mănăstirea Prislop, în 14 septembrie 1949, tânărul Stelică se tunde în monahism, deodată cu colegul său de studenție, Leonida Plămădeală, primind numele de Dometie și respectiv Antonie.

În definirea acestei perioade de timp, este important a aminti cuvintele I.P.S. Dr. Antonie Plămă-

deală, care face o sinteză cuprinzătoare: „Biografia Părintelui Dometie, în imaginea mea, se reduce la câteva elemente și anume la acelea în care am fost în imediata lui apropiere, în adolescență și în primii ani ai maturității. Așa cum se întâmplă firesc și cum ziceau latinii, pares cum paribus facillime congregator (cei asemenea se adună ușor cu cei asemenea), ne-am împrietenit ușor și tainic. Asemenea am descoperit în el o anumită curățenie sufletească, fără viclesug, frizând adesea nevătăte, în sensul cel bun al cuvântului, o capacitate rară de dăruire imediată nevoilor celor dimprejurul lui și ceea ce era remarcabil, o disponibilitate de început de era creștină pentru misiune, pentru jertfă... Părintele Dometie a mai rămas la Prislop până când mănăstirea s-a transformat în mănăstire de maici. Apoi a plecat și cu zel misionar și-a alcătuit propria lui obște de maici, ajungând cu ele la Mănăstirea Rățești din Eparhia Buzăului” (Lumina Lină 1993, pag. 7).

În legătură cu vasta sa activitate, tot I.P.S. Dr. Antonie, spune: „A fost un om de acțiune, dar în același timp, un om de rugăciune, un filocalic.” S-a format la umbra filocaliei, care tocmai se tipărea, în 1946, și era un tainic al rugăciunii isihaste pe care o preda maicilor și laicilor... Ducea o viață aspră, se purta cu simplitate și nu păstra niciodată mai multe rânduri de haine. Dacă întâlnea oameni necăjiți, le dădea jocul din spinare, ciorapii și chiar încălțările. În amintirea celor care l-au cunoscut și a celor care l-au avut ca duhovnic, părintele Dometie pleacă prea devreme, n-a murit, ci continuă să ne fie prieten și duhovnic” (ibidem, pag. 14).

În rândul celor care l-au cunoscut, apreciat și iubit, pe părintele Dometie, se numără și P.S.S. Dr. Casian Crăciun, Episcopul Dunării de Jos. Acest lucru îl atestă o hotărâre a Prea Sfinției Sale, care i-a mișcat până la lacrimi pe consătenii Părintelui Dometie.

Iată despre ce este vorba:

În data de 10 octombrie 1999, cu prilejul sfințirii unui monument ridicat în cinstirea eroilor din localitatea Târlele-Filiului, în finalul unei prea frumoase și solemne cuvântări, Prea Sfinția Sa a spus: „Propun ca de azi înainte, localitatea Târlele-Filiului, să poarte numele „Părintele Dometie”, fiu al acestui sat, care într-un zel patriotic și misionar deosebit, este o punte de legătură cu Țara Românească și Transilvania... locuitorii ai acestui sat, fiți mândri că din mijlocul vostru, s-a ridicat un asemenea om”.

Ulterior, în urma mai multor discuții, Prea Sfinția Sa Episcopul Casian propune familiei Părintelui Dometie să mediteze asupra oportunității amenajării și deschiderii unei Case Memoriiale. Această propunere, familia și-a însușit-o și în urma unor eforturi deosebite, timp de doi ani de zile, s-a consolidat și amenajat casa amintită. Părin-

tele Mihai împreună cu doamna preoteasă Valentia, și Monahia Eudoxia, ajutați de familia Iconaru Tudor și Gina — fii ai satului — s-au ocupat de toate cele necesare, de strângerea materialului muzeistic, precum și de formalitățile legale. Între obiectele expuse în Casa Memorială amintim: — un rând de veșminte preoțești ce a aparținut părintelui Dometie, fotografia originală, coteștii, documente și multe obiecte din Ardeal, ce amintesc de perioada de timp în care părintele și-a desfășurat activitatea în acele locuri.

În data de 30 octombrie 2001, a avut loc binecuvântarea Casei Memoriiale. A fost o serbare de suflet și de simțire românească rar întâlnită prin părțile acelea. În dangăt de clopot, cu inimii pline de bucurie, este primit cu pâine și sare în fața Sfintei Biserici, P.S. Episcop Casian. Copiii satului, în frumoase costume naționale, organizați de domnul director Corneanu Nicolae și d-na învățătoare Vasile Gergeța, îi oferă Prea Sfinției Sale, frumoase buchete de flori, flori ale recunoștinței și dragostei pentru păstorul iubit. În Sfânta Biserică se oficiază Sfânta Liturghie, apoi slujba Parastasului pentru părintele Dometie, de către Prea Sfinția Sa Părintele Casian, înconjurat de un numeros sobor de preoți, veniți din localitățile învecinate, în frunte cu părintele Protopop Enache Viorel de Făurei și alți preoți din Ardeal.

Prezent la această Sfântă Slujbă precum și la binecuvântarea Casei Memoriiale, este și domnul primar al comunei Ianca, Cismaru Traian. Prea Sfințitul Părinte Casian ține un frumos cuvânt de învățătură referitor la viața veșnică, cu o privire specială și detaliată asupra vieții și activității părintelui Dometie. A luat cuvântul, apoi, preotul Puțineanu Nicolae din Râșnov-Brașov, care într-o frumoasă poezie a redat momente importante din activitatea părintelui Dometie, amintind credincioșilor că și P.S.P. Episcop Casian, a desfășurat o frumoasă activitate pe plaiuri transilvane. Părintele paroh Taflan Laurențiu a amintit în cuvântarea sa, între altele, de dragostea ce i-o poartă părintelui Dometie și în prezent, locuitorii satului. Totuși, în numele familiei, un cuvânt de căldă mulțumire le aduce părintele Mihai din Brașov. În mod cu totul deosebit mulțumește P.S.P. Episcop Dr. Casian, căruia i-a aparținut ideea înființării Casei Memoriiale, și care prin participare și prin tot ceea ce a făcut, a dat un nimb deosebit acestei frumoase sărbători. De asemenea, mulțumește domnului primar, pentru participare, precum și familiei Iconaru Tudor și Gina și tuturor locuitorilor satului și celor prezenți.

De la biserică P.S.P. Episcop Casian cu întreg soborul de preoți și cu un impresionant număr de credincioși, având în frunte elevii de la școală, într-un (Continuare în pag. a 8-a) Preot MIHAI MANOLACHE

Sfânta Mănăstire Turnu — veche sihăstrie monahală

Așezată pe defileul Oltului, lângă Muntele Cozia, în preajma căilor rutiere ce leagă orașele Sibiu și Râmnicu Vâlcea, Mănăstirea Turnu continuă o veche sihăstrie monahală apărută prin secolul al XIV-lea, anterioară ctitoriei lui Mircea cel Bătrân de la Cozia. Denumirea ei vine de la un fost turn masiv, construit în secolul al II-lea de legiunile romane din Castrul „Arutela” pe stâncă numită „Piscul lui Teofil”.

Documentar, sihăstria apare la începutul secolului al XVII-lea în două acte redactate la ctitoria lui Mircea de „Gavriil Lotreanu de la Schit”. După tradiție, atunci s-au retras de la Cozia șase călugări iubitori de viață pustnicească, stabilindu-se în peșterile din împrejurimi. Odată cu sporirea numărului lor, și-au construit o bisericuță din lemn, unde oficiau Sfânta Liturghie și se împărtășeau cu Sfințele Taine, după rânduiala monahală.

Ajungând mitropolit al Țării Românești fostul egumen cozian Varlaam, construiește aici o bisericuță din piatră și cărămidă, cu hramul Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, întemeind „Schitul de după turn”, în anul 1676, luând

ființă o așezare monahală statornică, sub oblăduirea Mănăstirii Cozia.

Nu se cunosc multe date istorice referitoare la începuturile acestui Schit. Chiar documentele privind pe ierom. Macarie — primul egumen — au dispărut. Se știe că, în timpul războiului ruso-turc (1716—1718), armata imperială invadează Schitul, provocându-i mari daune. Intrând Oltenia sub administrația austriacă, Turnul devine independent de Cozia, intrucât se afla în altă țară; singurul avantaj a fost construirea șoselei „Via Carolina”, între Boița și Călimănești, urșurându-i astfel legătura cu exteriorul.

După pacea de la Belgrad (1739), Schitul Turnu intră din nou sub jurisdicția Coziei, iar monahii își refac așezământul. În anul 1774 existau deja „chilioare împrejur din lemn, făcute de călugărași”. Însă, din cauza altui război între ruși, austrieci și turci (1788—1793), ele sunt mistuite de flăcări, ca multe mănăstiri din Oltenia.

După înființarea Episcopiei Argeșului, în anul 1793, Schitul Turnu devine dependent de ea, având la începutul secolului al XIX-lea o frumoasă obște formată din 13 călugări, în

frunte de egumenul Ștefan.

Sub conducerea ierom. Dionisie (1828—1854), venit de la Mănăstirea Curtea de Argeș, Turnu cunoaște o transformare radicală, foarte bun gospodar, ridică noi clădiri și sporește averea Schitului.

În timpul egumenului Macarie Cozianul (1854—1866), s-a produs secularizarea averilor mănăstirești; astfel, Turnu, ca toate așezămintele monahale, cunoaște o perioadă de regres. Însă, spre deosebire de schiturile Scăueni, Păuș și Dănești, care au fost transformate în biserici parohiale, primește — datorită izolării sale — dreptul de a-și continua viața călugărească.

Totuși, egumenul Agafon (1866—1874) s-a aflat în pericolul de a i se desființa Schitul, numai intervenția energică a monahilor l-a salvat. Deși Ministerul Cultelor renunță la idee, îi asigură numai o alocație bugetară de 1070 lei, echivalentă unei parohii cu trei angajați.

După o scurtă perioadă (1874—1882), când Turnu a fost condus de ierom. Sava Popescu, „un chip ales de cuviosie și blândățe”, (Continuare în pag. a 7-a) Arhim. VENIAMIN MICLE

Mihai Eminescu

(Urmare din pag. a 3-a)

relează de unii exegeți ai săi, Eminescu rezumă competent: „Toată istoria unui popor — în orice privire — e înmagazinată în prezentul lui și toate calitățile și defectele lui sunt dezvoltări ale unui și aceluiași germene fundamental, ale unui și aceluiași sâmbure. Mutând cireșul sub zonele cele mai deosebite, el se va modifica, însă tot cireș o să rămână și numai altoi inoculați în trunchiul lui vor da alte frunze, alte roade”. Ce am putea pune azi sub semnul dubiului? Și, mai ales, cu ce folos?

În legătură cu sentimentul național al acest Shakespeare al culturii românești, cum îl numesc unii eminescologi astăzi, se cuvine ca totdeauna să revenim și, cu spiritul critic, obiectiv să estimăm valoroasa contribuție eminesciană. Să luăm aminte că: „Nu devine cineva scriitor național prin aceea că repetă cuvintele patrie, libertate, glorie, nație în fiecare al scrierilor sale, precum pe de altă parte, poate cineva să nu pomească deloc vorbele de mai sus și să fie cu toate acestea un scriitor național”. Și, totodată, se cuvine să constatăm intrinseca legătură dintre educația națională și școală pe care o legitimează clarvăzătorul Eminescu scriind: „... Școala n-ar trebui să fie o magie de cunoștințe străine ci o gimnastică a întregii individualități a omului; elevul — nu un hamal care-și încarcă memoria cu saci de coji ale unor idei străine, sub care geme, ci un om care-și exercită toate puterile proprii ale inteligenței, întărindu-și aportul intelectual, precum un gimnast își impertenește până în gradul cel mai mare aportul fizic, fie-n vigoare, fie-n îndemănare”. Pe cât de clar, pe atât de adevărat, de îndreptățit.

O interesantă viziune a avut-o Eminescu despre școală, despre didactica învățării, despre proporția: memorie-judecare, despre conjugatul efort al acestora în procesul de învățare. După convingerea sa: „... școala va fi rea dacă va apela numai la memorie, bună dacă va apela la pricepere și judecată”, abstracție făcând de materia predată”. Și, în aceeași ordine de idei: „Învățătura consistă în mulțimea celor științe, cultura în multilateralitatea cunoștințelor, creșterea nu consistă nici într-una, nici într-alta. Ea consistă în influența continuă pe care o au lucrările învățate asupra caracterului și în disciplinarea inteligenței”. Judecând mai bine aceste convingeri ai impresia că ele au fost spuse în zilele noastre. Timpul a sporit justețea și oportunitatea acestora.

Ca mai toate geniile, Eminescu a fost o fire profund ironică. Ironic este și în legătură cu demagogii. Căci consemnează el cu năduf: „Unde domnește demagogia orice carne cu ochi poate deveni om mare, pentru că nu se cere nimic de la el”. Și raționamentul lui continuă necruțător, precizând: „... oricât s-ar dușmăni nulitățile și cumularzii între sine, în contra unui pericol sunt totdeauna uniți, în contra învingerii meritului”. De adăugat ar fi că numitele categorii supraviețuiesc.

Pe cât de zdruncinat fiziceste încă din anii tinereții, pe atât de puternic și echilibrat spiritual se dovedește Eminescu în tot ce scrie fundamental. Echilibrat și exact se dovedește el și în ce privește specificul contribuției cu care vine fiecare popor la zestrea omenirii:

„Toate popoarele de pe lume au câte ceva sfânt și neatingibil. La unu e legea, la altul conștiința națională, la al treilea alte bunuri morale, și în acest reziduu ultim al caracterului său stăpânirea politică a unei nații cată să-și aibă marginea”. Se îmbină aici armonios pregătirea sa filosofică, sociologică, antropologică, spiritual sau obiectiv și, nu în ultimă instanță, vizionar.

Experiența valoroasă acumulată în viața-i scurtă, dar prodigioasă i-a permis gânditorului Ipoteștilor să conchidă cu limpezime: „... calitățile omului ajung la suprafață după cum le favorizează vremea. Dacă vremea e cu răsuflarea scurtă vor ajunge deasupra oameni cu răsuflarea scurtă”. Avea dreptate atunci, are și azi. Fiindcă numita categorie nu s-a restrâns. Dimpotrivă.

Intervenind critic și intransigent în jocul micimilor umane Eminescu a ajuns la neclintita sa aserțiune: „Invidia, nestatornicia, clevetirea, dușmănia ascunsă, lingușirea, distrugea sofisticată, toate acestea se găsesc în oamenii care n-au un tot fundamental hotărât, cari nu suat întregi sufletește și poate nici fizic”. Să convenim: șirul acestora s-a lungit îngrijorător.

Și mai categoric, mai argumentat și prin urmare mai convingător ne avertizează el: „Toată moralitatea omului singular, referescă-se ea la raporturi individuale sau publice, își are întemeierea în natură și chemarea sa ca om, așadar în lucrul cel mai general, în omenire — în umanitate. Astfel și cultura e înainte de toate individuală, însă totalitatea indivizilor și prin urmare și fiecare la locul său are de-a exprima și a pune-n viață înălțimea și stadiul spiritului național; acesta-i scopul cel comun tuturor”. Nimic de repressat, de rectificat, de încriminat.

Una din cele mai sincere și cuprinzătoare mărturisiri pe care le-au întâlnit vreodată în literatura lumii este cea care îi aparține unicului Mihai Eminescu. Ea sună astfel: „Dumnezeu genului m-a sorbit din popor cum soarbe soarele un nou din marea de amar”. Un astfel de soare îi caută numai pe cei prescriși atinși de talent și geniu. Fiul Ipoteștilor le întrunea osmotic pe amândouă.

(Urmare din pag. 1)

Iuda: „Nu va lipsi domn din Iuda, nici povățuitor din coapsele lui, până va veni împăciuitoarea, de care vor asculta toate popoarele” (Fac. 49, 40) și iarăși: „O stea va răsări din Iacob...” (Num. 24, 17). Mie-lul pascal, mâncat de israeliți în robia egipteană, a preînchipuit pe Hristos, care s-a răstignit pentru noi fără a i se fi zdrobit os dintr-insul.

La vârsta de 120 de ani, Moise și-a îmbărbătat poporul cu cuvintele: „Prooroc ca mine va ridica Domnul din mijlocul fraților noștri, pe acela să-l ascultați” (Deut. 18, 15). Reiese deci că Mesia va fi profet. Psalmii cuprind proorocii, care exprimă suferințele și dumnezeirea lui Mesia, care avea să se nască din neamul lui David (89, 4—5).

De o evidentă claritate sunt proorociile lui Isaia, evanghelistul V.T., despre nașterea lui Mesia dintr-o fecioară (Isaia 7, 14), despre patimile lui Mesia (Isaia 53, 7 și urm.). Tot Isaia (40, 3) a prezis, că Mesia va avea un înainte-mergător: „Glasul celui ce strigă în pustie, gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările

La mulți ani 2002!

(Urmare din pag. 1)

Să ne bucurăm de acest dar pe care ni l-a făcut tuturor Dumnezeu, Stăpânul Universului și al timpului. Să căutăm să umplem cu spor bogat pentru sufletul nostru cele 365 de zile ale lui. Să le umplem cu munca brațelor și a minții întru câștigarea „pâinii celei de toate zilele”.

Să le umplem cu rugăciune sporită, cu fapte bune, cu citiri din Sfintele Scripturi, cu participarea noastră regulată la Sfintele slujbe întru câștigarea „pâinii vieții” (Ioan 6, 35).

Să ne rugăm așadar ca Anul Nou în care am intrat să fie un an cu pace, cu binecuvântate împliniri și cu roade duhovnicești pentru noi și pentru întreaga lume.

Am intrat în Noul An 2002!

Să ne bucurăm, să ne rugăm și să muncim în el mai mult decât în cei care au trecut.

Așa să facem și bine ne va fi.

La mulți ani!

„Nu există pace fără dreptate...”

(Urmare din pag. 1)

cul, pe care Maria îl strânge în brațele sale. În El noi recunoaștem pe acela în care dreapta și pacea se îmbrățișează (Ps. 84, 11). În El noi îl adorăm pe Mesia cel adevărat, în care Dumnezeu a împreunat, pentru mântuirea noastră, adevărul și milostivirea, dreptatea și iertarea.”

În numele lui Dumnezeu, papa a reînnoit apelul său stăruitor către toți, credincioși și necredincioși, pentru ca binomul „dreptate și iertare” să caracterizeze întotdeauna relațiile între persoane, între grupuri sociale și între popoare.

Acest apel l-a îndreptat mai întâi către cei care cred în Dumnezeu, și în mod special către cele trei religii avramitice: Iudaismul, Creștinismul și Islamismul, chemate să-și exprime refuzul lor la violență într-o manieră fermă și decisă. „Nimeni, pentru nici o rațiune, nu poate ucide în numele Dumnezeului unic și atotmilostiv — a accentuat vorbitorul. Dumnezeu este Viață și izvor al Vieții. A crede în El înseamnă a mărturisii îndurarea Sa și iertarea Sa, refuzând să fie folosit numele Său cel sfânt ca un instrument pentru violență”.

Papa a arătat apoi că: „Din multe părți ale lumii se ridică o profundă invocare a păcii; această invocare se face auzită mai ales din acea țară pe care Dumnezeu a binecuvântat-o cu darul unui Legământ pe care l-a încheiat cu lumea (Legământul cu Avraam — n.n.) și cu evenimentul unic al Întropării Fiului Său, motive pentru care noi numim acea țară drept „sfântă”. Din nefericire, „glasul sângelui” strigă către Dumnezeu tocmai din această țară (cf. Fac. 4, 10); este sângele fraților vărsat de către frații lor, care se raportează la același Patriarh Avraam, fii, ca toți oamenii, ai Aceluiași Tată ceresc”.

Papa Ioan Paul al II-lea a încheiat prin a adresa o fierbinte rugăciune către Sfânta Maică a lui Dumnezeu pentru ca să mijlocească pe lângă Fiul ei să trimită ca dar lumii pacea Sa cea dreaptă și să facă să dispară ura, violența și moartea.

De altfel, întreaga lume creștină a Răsăritului și Apusului s-a rugat lui Dumnezeu, la Sărbătoarea Crăciunului și la Anul Nou, pentru pacea lumii, pentru salvarea vieții și a creației, pentru dreptate și toleranță între oameni și popoare.

Pregătirea omenirii

lui”. Despre acesta, proorocul Maleahi (3, 1) a grăit cu cuvintele: „Iată, eu voi trimite pe ingerul meu și va găti calea înaintea feței mele”. Proorocul Isaia (60, 6) a prezis și despre închinarea magilor: „caravane de cămile încărcate de aur și tămâie vor sosi, vestind cu bucurie faptele cele de slavă ale Domnului”.

Proorocul Ieremia (31, 15) a prezis uciderea pruncilor de către Irod: „Glas în Rama s-a auzit, plângere, tânguire și țipăt mult; Rahila plângea pe fiii săi și nu putea să se mângâie, că nu mai sunt!” Profetul Ozea (11, 1) a prezis întoarcerea din Egipt: „Din Egipt am chemat pe Fiul meu”. Cu exactitate a prezis proorocul Daniil (9, 25—27) anul venirii lui Mesia, iar Miheia (5, 1) a prezis nașterea în Bethlehem. Proorocul Zaharia (9, 9) a prezis intrarea triumfală în Ierusalim, vinderia pe 30 de arginți (11, 12) și patimile lui Mesia (12, 10 și 13, 7).

În sec. al V-lea î.H., s-a încheiat șirul profețiilor despre Mesia (profețiile mesianice). Subjugați fiind apoi de popoarele străine, israeliții au fost încurajați în mod eronat, de către rabini lor, că va veni Mesia, ca un rege național, conducător de oști, care va scutura jugul impus asupra poporului.

Proorociile mesianice, prin însemnătatea lor, constituie partea centrală a V.T. Ele s-au îndeplinit „ad litteram”. Timp de 1500 de ani a ridicat Dumnezeu pe profeți în mijlocul poporului israelit. Profețiile în genere și mai cu osebire cele mesianice au fost ocrotite și păstrate cu purtare de grijă.

În timpul ultimelor patru veacuri ale lumii vechi, i-a împrăștiat Dumnezeu pe Iudei în toată lumea cunoscută pe atunci. Iudeii au dus cu ei tot tezaurul învățurii de credință cu proorociile și astfel toate neamurile au avut ocazia să le cunoască și să se pregătească pentru venirea lui Mesia.

Exprimate de-a lungul veacurilor, printr-un întreg șir de aleși ai lui Dumnezeu, proorociile mesianice sunt în deplină concordanță și prevestesc aceeași venire a lui Mesia. Timp de 4000 de ani, poporul ales a așteptat venirea lui Mesia, de la care nu l-a putut abate nici un fel de suferințe, amenințări, prigoniri sau asupriri. Desigur, surprinde faptul că chiar iudeii care au profețiile mesianice, cu a lor evidentă, nu au crezut în Mesia-Hristos. Pentru respingerea lui Mesia, Fiul lui Dumnezeu, proorocul Ieremia (cap. 6) și Iezechiel (cap. 8 și 24), precum și Hristos, au prezis distrugerea Ierusalimului. Privitor la sfântul locaș, s-au împlinit cele spuse de Iisus, că „nu va rămânea nici piatră peste piatră, care să nu se risipească” (Matei 24, 2).

Este de mirare deplina concordanță dintre cele conținute în profeții și respectiv cele expuse în Evangheliile. Exemplu concret sunt prezicerile din psalmii 21 și 68 și respectiv imaginile suferințelor pe cruce și a morții lui Iisus, expuse în cele patru Evangheliile. Acestea constituie dovezi de netăgăduit, că Mesia-Hristos a fost trimis de Dumnezeu în lume.³

În fața minunii ce o constituie împlinirea proorociilor, necredința — prin adepții săi — a căutat să slăbească puterea de argumentare a credinței; a recurs la negarea autenticității cărților V.T. care conțin proorociile mesianice. Orice bănuială de acest gen însă s-a dovedit a fi neintemeiată. Este de știut, că în sec. al V-lea, î.H., Ezdra, ca un al doilea Moise, a adunat cărțile sfinte mai vechi și le-a rânduit în canon, făcând totodată prima redacțiune a Bibliei V.T. Cărțile sfinte au fost păstrate nealterate, în întregime lor și prin ele proorociile. Rabini au numărat conținutul Bibliei, până și cuvintele și chiar literele cărților. Pe bună dreptate, Pascal, una dintre cele mai alese minți ale omenirii, în ale sale Cugetări, a spus despre Biblie, că este „cartea cea mai veche și cea mai autentică din lume”. Iată deci considerente întemeiate, pentru care necredința nu poate să discrediteze cărțile ce conțin proorociile mesianice.⁴

Profeții au lărgit sfera națională a monoteismului iudaic, spre a-l răspândi și la celelalte neamuri, pregătindu-le și pe ele să aștepte venirea pe pământ a lui Mesia. „Tot pământul va fi plin de cunoștința lui Dumnezeu, precum apele acoperă fundul mării. Mlădița din rădăcina lui Iesei va fi ca un steag pentru popoare, pe care vor căuta-o neamurile” (Isaia 11, 10). „Către tine se vor îndrepta popoarele de la marginile pământului și vor zice: Părinții noștri au moștenit înșelăciune, idoli fără de folos! Aceștia nu sunt dumnezei!” (Ieremia 16, 19—20). Neamurile păgâne au ajuns la cunoașterea adevăratului Dumnezeu și la cultul cu prinoase curate. „De la răsăritul soarelui și până la apusul lui, mare este numele meu printre neamurile păgâne...” (Maleahi 1, 11). Și iarăși: „Nu avem oare toți un singur părinte? Nu ne-a făcut pe noi un singur Dumnezeu?” — zice același profet Maleahi (2, 10).⁵

Pentru Iudei, legea veche a fost „un pedagog spre Hristos” (Gal. 3, 24), pentru că ținând treaz simțământul vinovăției pentru săvârșirea păcatului, a provocat dorința după mântuire, care avea să vină prin Mesia-Hristos. Proorocul a descoperit misterul mântuirii și au nutrit continuu așteptarea venirii lui Mesia, pentru împăcarea omului cu Dumnezeu.⁶

La neamurile păgâne, pregătirea spre Hristos s-a făcut în chip natural întru cât legea morală reflectată în conștiință, a promovat înclinația spre adevăr, spre Dumnezeu. „Păgânii, cei ce nu au lege, din fire fac ale legii, așa că lipsiți fiind de lege, ei își sunt singuri lege...” (Rom. 2, 14—15). Starea de depresiune morală progresând, a deșteptat sentimentul neputinței omenestii, exprimată prin sentința: „Văd cele mai bune și le aprob, totuși le urmez pe cele mai rele” (Video meliora proboque, tamen deteriora sequor.), (Seneca, filozof stoic, 4 î.H. — 65 î.H.). În această privință, ap. Pavel arată lupta ce se duce în cele din lăuntru omului, între trup și suflet: „Nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l

voiesc, pe acela îl săvârșesc” (Rom. 7, 19).

Pregătirea pozitivă a păgânului spre Hristos s-a făcut — pe de o parte — prin reminiscentele din revelațiunea primordiale și — pe de alta — prin cultivarea acestor reminiscentele, de pronia divină, pregătindu-l astfel pe om, ca să fie receptiv spre Mesia-Hristos. Pe de altă parte, contactul neamurilor păgâne cu Iudeii n-a rămas fără consecințe. Activitatea pregătitoare a profeților, pentru așteptarea venirii lui Mesia s-a întins și până la neamurile păgâne, dar într-o măsură mai restrânsă.⁷ Prin răspândirea de idei religio-morale și în lumea păgână, s-a ajuns la pregătirea universală a venirii lui Mesia.⁸

În scrierile lor, părinții Bisericii arată, că Logos-ul, Cuvântul lui Dumnezeu, a trăit în lume și până la întruparea sa „la plinirea vremii” (Gal. 4, 4). Prin întrupare, Dumnezeu-Cuvântul s-a arătat lumii în plinătatea sa, dar până la întrupare a trăit parțial în lume, răspândind lumina sa ființelor raționale. În păgânism — într-o oarecare măsură — a grăit Dumnezeu prin filozofi, ca: Socrate, Platon, Heraclit și unii filozofi stoici, care au putut să vadă adevărul, însă întu-necat.⁹ Ultimii menționați, prin Seneca, au ajuns la conceptul de divinitate, a cărei existență este dincolo de lucruri, inaccesibilă fiind minții umane. Din punct de vedere etic, același gânditor a arătat, că țelul suprem poate fi atins, prin sudoarea frunții, învingând obstacole foarte mari: „per aspera ad astra”.

În vremea colindelor, poporul nostru se pregătește în modul cel mai adecvat, spre a retrăi venirea și întruparea lui Mesia, pentru izbăvirea din osânda păcatului strămoșesc. Colindele, cu tradiția, care este viață, oglindesc sufletul poporului român, unul și nedivizat de confesionalism sau de modernism de import, neo-protestant. Prin, specificul lor, colindele tradiționale sunt destinate pentru zile, ceasuri și momente îndătinat. Ocazional, în capitală și într-un mare oraș de peste munți, am simțit repulsia în popor, pentru neincadrarea colindelor, potrivit îngrădirilor calendaristice și orare.

În anii zbuciumați ai istoriei, colindele au avut un rol important pentru păstrarea credinței și a ființei noastre ca neam creștinesc și românesc. Opresorii noștri de veacuri, de pe aceste meleaguri, și-au dat seama de puternica înfrăurire pe care colindele au exercitat-o asupra sufletului poporului nostru. Nu e cazul să dau aici expresia cu care au calificat ei colindele noastre de Crăciun. Împreună cu poetul însă aceasta o știu, că: „Noi prin vremi, ce ne-necărară, altă armă n-am avut, / numai dragostea de țară / și pe sfântul Domn de scut”.

1. Svetlov P., Învățătura creștină în expunere apologetică, vol. I, trad. de Bejan S. și Tomescu C., Chișinău, 1935, p. 116.
2. Ibidem, p. 126.
3. și 4. Ibidem, p. 117 și 118.
5. Savin, I. G., Apologetica, București, 1929, p. 94—95.
6. Andrusos H., Dogmatica, trad. de D. Stăniloae, Sibiu, 1930, p. 181.
7. Ibidem, p. 180.
8. Savin, I.G., op. cit., p. 94.
9. Svetlov P., op. cit., p. 38.

Cărturari sibieni de altădată:

Rășinăreanul Eugen Brote — economist, agronom, ziarist și om politic

De regulă, când vorbim ori auzim de Rășinari, ne gândim la mausoleul lui Andrei Șaguna, la familia Barcienilor, la Octavian Goga și la Emil Cioran. Dar frumoasa comună românească de la poalele Munților Cindrel a dat țării mulți alți cărturari de certă valoare, care sunt azi mai puțin cunoscuți sau chiar uitați. Unul dintre aceștia a fost Eugen Brote, agronom, economist, ziarist și militant pentru drepturile românilor din Transilvania. Personalitatea sa a fost pusă în lumină într-o excelentă teză de doctorat, din 1972, a lui Lucian Boia, azi profesor la Facultatea de Istorie a Universității din București (publicată în 1974, 211 p.).

Eugen Brote s-a născut în Rășinari, la 29 noiembrie / 11 decembrie 1850, în familia lui Ioan Brote (1819-1871), fiu de preot proprietar de pământ și case, comerciant de lână și vite, un timp chiar învățător și director la școala din Rășinari; mama sa, Ana (1824—1892), era soră cu învățătorul preot Sava Popovici Barcianu (1814-1879). Au avut 14 copii. În mai 1848, Ioan Brote a fost inclus în delegația aleasă la Blaj - condusă de Șaguna -, care urma să prezinte Curții imperiale doleanțele românilor; câteva luni mai târziu a avut un rol important în oastea țărănească condusă de Avram Iancu. Fratele mai mare al lui Eugen, Aurel Brote (1842-1897), a făcut studii juridice, devenind avocat, apoi mult timp director al Băncii „Transilvania” din Sibiu. Dintre ceilalți copii ai lui Ioan și Ana Brote, câțiva au murit de mici, alții în tinerețe (ca Emil, medic la Viena, sau Constanța, soția profesorului Dimitrie Comșa, la 23 de ani).

Eugen a dobândit primele cunoștințe de carte la școala din Rășinari (probabil între 1856-1860), continuând la Gimnaziul evanghelic - luteran (4 clase) și la Gimnaziul de stat din Sibiu, pe atunci cu limba de predare germană (actualul Colegiu „Georgehe Lazăr”), la care și-a susținut examenul de „maturitate” în 1868. Între anii 1868-1870 a urmat cursurile Academiei de Agricultură din Magyaróvár, un orașel din vestul Ungariei, la granița cu Austria; a făcut apoi o călătorie „de studii” în Austria și Germania.

La scurt timp după ce s-a întors acasă, îi moare tatăl (26 ianuarie st. V. 1871), încât tânărul agronom se consacră muncii pe terenul agricol pe care-l moștenise, lângă Sibiu, practicând o agricultură rațională, cu noi unelte și mașini. În același timp, ia în arendă și alte terenuri agricole, dar se ocupă mai mult de creșterea vitelor. Este preocupat, încă din această perioadă a vieții, și de soarta țăranilor români din Transilvania. Începe să colaboreze la ziarul „Economul” de la Blaj (condus de Ștefan Pop); primele articole - prin care urmărea popularizarea cunoștințelor agricole mai „moderne” pentru acel timp - au apărut sub titlul *Epistole către țăranii agricultori*. După câțiva ani începe să colaboreze și la „Telegraful Român”, - redactat pe atunci de Nicolae Cristea -, îndeosebi la „Foișoara” sa, care a apărut în anii 1876-1877 (alături de Ilarion Pușcariu, Dimitrie Comșa și vărul său Daniil Popovici - Barcianu).

Curând se implică și în mișcarea culturală a românilor transilvăneni. De pildă, între anii 1883-1888 a fost casier al „Astreii” la Sibiu. În 1880 a fost ales membru supleant al Comitetului central al Astreii.

Între anii 1879-1888 a fost ales „asesor” în senatul episcopesc (consilier economic, în accepțiunea de azi) al Arhiepiscopiei Sibiului, în timp ce păstora mitropolitul Miron Romanul, Eugen Brote a avut o contribuție importantă la creșterea fondurilor Arhiepiscopiei.

În vederea propășirii economico-agricole a țăranilor români din Transilvania, la 16/28 februarie 1888 se constituie, sub conducerea sa, „Reuniunea română de agricultură comitatului (județul-n.n.) Sibiu”, prima de acest fel în Transilvania; o va conduce până în anul 1893. În aceeași perioadă a publicat și două broșuri pentru țărani, într-o colecție („bibliotecă”) a Reuniunii: *Tinerea vitelor* (Sibiu, 1888, 22 p.; ed. II, 1891 și ed. III, 1901). Organizează o serie de adunări ale Reuniunii, cu conferințe, în diferite sate ale județului.

Mult mai importantă este, însă, implicarea sa în lupta național-politică a românilor transilvăneni, din păcate, cu o serie de greșeli, cum vom relata în continuare. Încă din anul 1884 devine un membru marcant al grupării „tribuniste” și colaborator al ziarului „Tribuna” de la Sibiu, redactată inițial de Ioan Slavici. După ce, slăcivă a plecat la București - 19 februarie/3 martie 1890 -, Eugen Brote preia conducerea ziarului „Tribuna”, pe care-l va redacta până în 1893. În 1887, când s-a intrunit cea de a treia Conferință națională a Partidului Național Român din Transilvania, a fost ales casier. La Confe-

rința extraordinară a Partidului din 8/20 ianuarie 1892, Eugen Brote a fost ales al doilea vicepreședinte (președinte Ioan Rațiu, prim-vicepreședinte George Pop de Băsești, iar secretar general preotul Vasile Lucaci). Tot atunci s-a hotărât și redactarea *Memorandumului* românilor transilvăneni, care să fie înmănat împăratului Francisc Iosif I.

Textul *Memorandumului* a fost definitivat în ședința Comitetului de conducere al Partidului Național Român, la Sibiu, în zilele de 25-26 martie 1892, sub conducerea lui George Pop de Băsești. Eugen Brote n-a participat la acea ședință, deoarece tocmai atunci îi murise soția, Ana (Agnes) Trandafil, cu care se căsătorise din 21 septembrie 1880, la biserica „Lucaci” din București. Cu toate acestea, lui Brote i s-a încredințat traducerea *Memorandumului* în limbile germană și maghiară, precum și cu editarea lui (în tipografia sibiiană condusă de el însuși). Tot el a fost încredințat și cu organizarea acțiunilor care vizau plecarea unei delegații impunătoare de români care să înmâneze *Memorandumul* împăratului Francisc Iosif (a sosit la Viena la 10/22 mai 1892). După cum se știe, împăratul n-a primit delegația conducătorilor Partidului Național Român, însoțiți de 300 alți reprezentanți ai românilor, aleși din toate clasele sociale, ci plicul cu *Memorandumul* a fost trimis Guvernului din Budapesta, iar de acolo pe adresa președintelui Partidului, Ioan Rațiu, la Turda.

În pofida acestui eșec, Eugen Brote a continuat lupta, alături de ceilalți conducători ai Partidului. În septembrie 1892 a stabilit contacte cu reprezentanții slovacilor (în localitatea Turcianski Svati Martin), ai croștilor (la Zagreb) și ai sârbilor (la Novi Sad), în vederea continuării luptei acestor popoare asuprite din Imperiul austro-ungar. În octombrie 1892 a sosit în București, unde a luat legătura cu o serie de oameni politici și cu conducătorii Ligii culturale. În zilele de 9-10 ianuarie 1893 a avut loc, la Viena, o primă conferință a reprezentanților naționalităților oprimate din Austro-Ungaria; din partea românilor au participat Ioan Rațiu, Eugen Brote și băănăreanul Aurel C. Popovici (la 10/22 august 1895 va avea loc, la Budapesta, Congresul reprezentanților națiunilor oprimate: români, sârbi și slovaci).

Dar tot acum autoritățile maghiare din Transilvania încep cercetări și anchete împotriva semnatarilor *Memorandumului*, care se vor termina prin cunoscutul proces de la Cluj, din mai 1894, când 14 membri ai Comitetului Central (între care Ioan Rațiu, George Pop de Băsești, Vasile Lucaci, sibienii Dimitrie Comșa, Daniil Popovici-Barcianu și Nicolae Cristea) au fost condamnați la închisoare. Eugen Brote era constient că, în calitate sa de vicepreședinte al Partidului Național Român și semnatar al *Memorandumului*, va fi condamnat la închisoare. În această situație, se decide să părăsească Ardealul. Prin Austria și Italia (la Milano, unde l-a întâlnit pe Ioan Bianu și la Veneția, de unde propunea să emigreze în România întregul Comitet național al Partidului) și Elveția (la Zürich), a plecat, împreună cu Aurel C. Popovici, la București, unde au ajuns la 6/18 octombrie 1893. Această atitudine a lui Eugen Brote, tocmai în momentele cele mai dramatice pentru conducătorii Partidului Național Român, au dus la o serie de disensiuni, între ei, care s-au adâncit mereu, fiind etichetate ca „trădător” al cauzei naționale.

Cu toate acuzațiile, Eugen Brote n-a încetat lupta, ci a militat, a adevărat, sub alte forme, pentru drepturile românilor transilvăneni. Astfel, pentru ca opinia publică europeană să cunoască situația acestora, în 1895 a publicat la București lucrarea *Un memoriu politic. Cestiunea română în Transilvania și Ungaria* (XVI+445 p.). În același an a apărut la Berlin versiunea germană: *Die rumänische Frage in Siebenbürgen* (XII+432 p. + h), iar în anul următor versiunea italiană, la Torino: *La questione rumena in Transilvania ed Ungheria. Memoria politica* (XVI + 331 p.). Cartea a fost considerată ca un important eveniment editorial și politic pentru românii transilvăneni. În prima parte (180 pagini), făcea o expunere a situației istorice și național-politice a românilor transilvăneni, iar partea a doua era o culegere de documente privitoare la români. Cartea a fost premiată de Academia Română. Deși departe, a avut un rol important în apariția ziarului „Tribuna Poporului” de la Arad (de la 1/13 ianuarie 1897).

Fiind încă în București, a publicat - în 1897 -, lucrarea în două volume *Treizeci de ani de domnie ai regelui Carol I. 1866-1896*. Vol. I. 1866-1880, LII + 600 p. și vol. II. 1881-1896, 3f.+XVI+515 p.+2f. Editura Academiei Române, Tipografia Carol Göbl.

În această perioadă a vieții lui - la 7 noiembrie 1896 -, s-a căsătorit a doua oară, cu Adela de Heldenberg (n. 1869), cu care va avea patru copii. La rugămintea lui Dimitrie A. Sturdza (1833-1914), cunoscut om politic liberal, prim-ministru, mult timp secretar general, apoi președinte al Academiei Române, în aprilie 1898 a acceptat să preia - pentru 10 ani - conducerea moșiei acestuia de la Găiceana (azi jud. Bacău), cu o suprafață de 6 000 de hectare. S-a mutat acolo cu întreaga familie. Deși a găsit moșia într-o stare deplorabilă, în decurs de câțiva ani a reușit să o refacă, să ridice o casă nouă și clădirile anexe oricărei ferme, să o doteze cu utilaj agricol modern, încât veniturile moșiei au crescut în mod simțitor.

În același timp, mâhnit de starea deplorabilă în care se găseau țăranii moldoveni (cu mult sub nivelul celor din Transilvania), a inițiat o serie de acțiuni pentru remedierea situației lor. De pildă, înființează, chiar în Găiceana, o „Bancă populară” și „Banca federală „Concordia”; în 1909 va publica la Arad lucrarea *Organizațiunea creditului prin băncile românești* (105 p.).

N-a abandonat nici lupta național-politică dusă de frații săi rămași în Transilvania înrobăta. Între altele, a colaborat și acum la „Tribuna” și „Tribuna poporului” de la Arad. În august 1907, a fost vizitat de Ioan Slavici, Vasile Mangra, pe atunci arhimandrit-vicar la Oradea și Roman Ciorogariu, pe atunci directorul Institutului teologic-pedagogic de la Arad. Cei patru au stabilit acum un adevărat „program” de acțiune politică (pe care Ciorogariu l-a numit „pactul de la Găiceana”), în nouă puncte. Ei se angajau să sprijine pe deputații români din Parlamentul din Budapesta, „cât timp aceștia vor susține programul național”, să colaboreze cu croștii în probleme de ordin național, să nu intre în conflict cu nici unul din partidele din România de atunci, să țină la curent pe regele Carol I, pe D.A. Sturdza și pe frații Brătianu despre toate acțiunile lor. Era interesant și punctul 4: „Ne vom feri de orice conflict cu frații greco-catolici și vom dezaproba, cu toată hotărârea, orice încercare de a produce ori de a accentua conflictele confessionale”.

Din nefericire, în curând ajunge la neînțelegeri cu proprietarul D. A. Sturdza, mai târziu chiar la procese, fiind silit, în 1908, să părăsească pentru totdeauna moșia Găiceana, în care a pus atâta suflet pentru ca să o facă rentabilă. S-a mutat provizoriu la București, iar în 1911 s-a stabilit la Brașov. Ajuns într-o situație financiară critică, a intrat în legătură cu profesorul Arsenie Vlăicu din Brașov, proprietarul ziarului „Deș-

teptarea” (fondat în 1905), care a adoptat o direcție politică mai moderată, acceptând unele concesiuni în fața Guvernului din Budapesta.

În ultimii ani de viață se orientează greșit, sub raport politic, ca și Ioan Slavici și Vasile Mangra, încercând să obțină pe alte căi, drepturi naționale-politice pentru români. A mers chiar la Budapesta, pentru a stabili contacte cu anumiți oameni politici și cu reprezentanții ai presei oficiale.

A murit subit la 5/18 decembrie 1912. Din Brașov trupul neînsuflețit i-a fost dus în Rășinari natal, fiind îngropat în cimitirul de aici, două zile mai târziu.

Rezultă că Eugen Brote a fost un spirit practic, un bun organizator, militant sincer pentru drepturile poporului său, dar și un idealist, recurgând de multe ori la soluții politice greșite. La moartea sa, Nicolae Iorga îi făcea această lapidară caracterizare: „Om foarte cult, cu un însemnat talent la scris, minte capabilă de a stoarce faptele concluzii noi, Brote și-a omorât roșul politic trecând în România, după o condamnare pe care era dator s-o ispășească”. Desigur, cea mai bună caracterizare nu i-o putea face decât cel ce i-a cercetat viața și activitatea, profesorul Lucian Boia: „S-a dovedit o fire contradictorie, greu de descifrat, animat de bune intenții, dar și de regretabile răătăcirii. A fost, fără nici o îndoială, un om inteligent, cu minte limpede, având o cultură solidă și darul de a-și expune ideile în mod clar, pe înțelesul oricui. A fost un bun propagandist al cauzei naționale, un șef care știa să atragă, să mobilizeze, să organizeze... Greșelile lui pot fi, credem, măcar parțial răscumpărate de o deplină onestitate. A fost un om care a crezut în idei - bune sau rele - și nu a încercat nimic altceva, toată viața, decât realizarea acestora, în nici un caz strictul avantaj material. Eșecurile lui financiare, moartea în sărăcie, sunt o dovadă clară”.

Oricum, meritele sale în istoria românilor transilvăneni sunt incontestabile: ziarist de talent la „Telegraful Român”, apoi la „Tribuna”, pe care a și condus-o un timp, conducător al mișcării „tribuniste”, cu un rol efectiv în mișcarea memorandistă, gestor al fondurilor Astreii, sprijinitor entuziast al țăranilor, din sânul cărora provenea, mai ales prin „Reuniunea de agricultură” din Sibiu, pe care a întemeiat-o, fiu devotat al Bisericii, pe care a slujit-o în calitate de „asesor” la Arhiepiscopia Sibiului. Acesta a fost Eugen Brote din Rășinari, care nu trebuie uitat.

Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

Postul este expresia liturgică și simbolică a caracterului pregătitor al Bisericii (Al. Schmemman). Este „expresie liturgică” pentru că amintește creștinului legătura sa cu Dumnezeu și nevoia lui de a deveni „trup liturgic” încercând de bogăția Duhului Sfânt. Și este „expresie simbolică” pentru că adâncește în conștiința creștinului starea de asceză atât de necesară îndumnezeirii.

Aproape toate credințele lumii acordă un loc aparte postului deși îl practică din diferite motive și sub diferite forme. Chiar multe dintre așa-zisele „formațiuni creștine” de azi găsesc în post o multitudine de sensuri; alții, cum ar fi budhiștii sau brahmanii, și-au făcut din el chiar o regulă de viață.

În Vechiul Testament, postul practicat de evrei era prescris prin poruncile pozitive socotite ca date de Dumnezeu prin Moise și profeți, fiind reglementate prin dispoziții precise din Lege, privitoare mai ales la timpurile de post. Cel particular îl întâlnim la multe persoane vechitamentare: Moise, Daniel, regele David, proorocul Ilie sau proorocița Ana, de unde putem deduce că era o practică des întâlnită la evrei.

Prin venirea în lume, „la plinirea vremii”, a Fiului lui Dumnezeu, postul pri-

Postul bucuriei

mește o dimensiune nouă sau mai bine zis i se descoperă adevărata dimensiune spirituală. Mântuitorul însuși a practicat postul la începutul activității Sale publice și i-a învățat pe ucenicii săi, prin cuvânt și faptă că nu poate fi separat postul de rugăciune. Și Sfinții Părinți îi acordau o atenție deosebită practicându-l după pilda vie a Mântuitorului și a Apostolilor Săi. În Predica de pe Munte, atunci când Mântuitorul i-a învățat pe apostoli cum să se roage, printre alte rânduieli pe care le-a stabilit atunci au fost și cele privitoare la post: „Când postiți, nu fiți triști ca țărănicii, că ei își smolesc fețele, ca să arate oamenilor că postesc. Adevărat grăiesc vouă, și-au luat plata lor. Tu însă, când postești, unge capul tău și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău care este în ascuns, și Tatăl tău, care veșnic este în ascuns, îți va răsplăti fic” (Matei 6, 16—18). Putem observa că sfatul Mântuitorului se oprește la lucruri aparent exterioare ceea ce denotă că postul era cunoscut și practicat până atunci. Proorocul Isaia, la capitoul 58, vorbește evreilor de postul cel adevărat: „Nu știți voi pos-

tul care îmi place? — zice Domnul. Rupeți lanțurile nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asupriți și stărânați jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine. Atunci lumina ta va răsări ca zorile și tămăduirea ta se va grăbi. Dreptatea ta va merge înainte ta, iar în urma ta slava lui Dumnezeu (...). Dacă dai pâinea ta celui flămând și tu saturezi sufletul amărât, lumina ta va răsări în întuneric și bezna ta va fi ca miezul zilei.” Iată, încă din Vechiul Testament sensul larg și adânc pe care trebuie să-l împlinească postul. Abstenența de la mâncărurile pe care le numim „de dulce” nu este decât primul pas al ascezei către contemplare. Dumnezeu-l treimic din Sfânta Împărăție. De fapt, postul este un exercițiu spre virtute căci nu putem considera că simpla abținere de la mâncare și băutură poate avea valoare religioasă de post, dacă nu e însoțită și de celelalte forme care întregesc dimensiunea lăuntrică a credinciosului: smernică, rugăciune, milostenie și mărturisirea păcatelor.

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. drd. CRISTIAN MUNTEAN

Rădășeni, satul aflat între „livezi nesfârșite”, o vatră de ortodoxie și istorie

Aproape de târgul Fălticeniilor, la doar câțiva kilometri, se află unul dintre satele binecuvântate de Dumnezeu, cu oameni harnici și evlavioși care, prin specificul lor, sunt singurari sau aproape singurari în țara Sucevei.

Așezat într-o mare depresiune, numită Groapa Rădășenilor, satul „se-ntinde ca o uriașă grădină între dealuri răpoase, înalte, drepte ca niște cetățui, ca niște morminte din trecut”. Vechimea acestei așezări se pierde departe, în istorie.

Recente săpături arheologice făcute pe dealul „Cetățuia”, care domină satul, au scos la iveală vase de lut cu toarte, vase colorate în alb, brun și cărămiziu, topoare de silex, pumnale de os — materiale caracteristice perioadei neolitice, acestea toate dovădind continuitatea poporului român în aceste locuri. În vechile documente este menționat pentru întâia oară la 16 februarie 1424 (deci în urmă cu 577 de ani) în actul de danie al lui Alexandru cel Bun, redactat la Suceava în favoarea „popii luga”: „Din mila lui Dumnezeu, noi, Alexandru Voievod, domn al țării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră celor ce o vor vedea sau o vor auzi citindu-se că acest adevărat popa luga ne-a slujit nouă credincios. De aceea noi văzând drept și credincioasă lui slujbă către noi, l-am miluit cu deo-

sebita noastră milă și i-am dat în țara noastră un sat lângă Baia, anume Buciumeni... iar hotarul acestui sat începând... până la pârul ce merge la Rădășeni...”. Zece ani mai târziu, Ștefan, fiul lui Alexandru (cel îngropat la M-tirea Neamț) întărește această danie, reamintind numele satului.

În anul 1467, în pădurea din vatra satului s-au adăpostit o parte din arcașii lui Ștefan cel Mare pentru a bara o eventuală invazie a dușmanului de la Baia la Suceava. Domnitorul Alexandru Lăpușeanu face satul danie ctitoriei sale de la Slatina, probabil în anul 1558.

Satul Rădășeni își leagă o parte din istoria sa de domnitorul Ștefan Tomșa, care l-a declarat „sat domnesc”, adunându-și de aici darabanii din slujba sa. Se mai zice că în acest sat domnitorul ar fi învățat carte. Ca foști darabani domnești, rădășenii se socoteau oameni liberi și nu-și îndeplineau obligațiile impuse țăranilor aserviți, ceea ce a dus la înrăutățirea raporturilor cu Mănăstirea Slatina. Au existat chiar și reclamații și judecări la Divanul domnesc în sec. XVII, XVIII și XIX. O veche tradiție amintește că Ștefan Tomșa este ctitorul vechii biserici a satului, construită în timpul primei domnii (1611—1615).

Un domn ambițios ca Ștefan Tomșa nu putea face în satul lui preferat doar o

biserică de lemn. Cred că el putea realiza un locaș mai mareț. În orice caz, biserica având hramul Sfinții Mercurie și Ecaterina datează de la începutul secolului XVII, a fost ridicată pe temelie de piatră de meșteri anonimi și păstrează până astăzi lucruri vechi, printre care și o linguriță de aur cu următoarea inscripție în slavonă: „și am dăruit-o pre ea spre a se ruga pentru noi în biserică din Rădășeni, unde este hramul marelui mucenic Mercurie. Io Ștefan Vv. Tomșevici (Tomșa) 1621—1623”.

În forma sa originală, biserica se compunea din altar, naos și pronaos încadrându-se în tipul navă, fără turlă, încheiată fiind la est și vest cu abside poligonale. Ulterior, sfântul locaș a suferit unele prefaceri care i-au modificat aspectul inițial, mai ales adăugarea pe latura de sud a pronaosului a unui pridvor închis în 1909.

Vreme de trei sute de ani această biserică a fost singura din sat. La începutul secolului XX, gospodarii satului au înălțat prin jertfa și osârdia lor o altă biserică, măreață, cu trei turnuri, din piatră — de fapt o adevărată catedrală. În anii din urmă, această biserică cu hramul Sfinții Apostoli Petru și Pavel s-a aflat în ample lucrări de restaurare și înnoire. Tot aici se află o sfântă iconă a Maicii Domnului adusă de la Sfântul Munte Athos de

către Arhimandritul Veniamin Piticaru, care a dorit să fie îngropat alături de Sfântul locaș.

Privit vara de pe deal, satul Rădășeni pare o „grădină a Raiului”. Casele abia se văd dintre copaci și o pace tainică domnește peste întreaga așezare. La începutul secolului nostru, Nicolae Iorga, după ce a vizitat Rădășeniul, scria: „Gospodării foarte întinse, cu case solide și înalte, cu câte trei odăi, cu ferestre ce se deschid uneori, cu frumose cerdac de lemn. Lemnul clădit și lucrat se vede pretutindeni, în acest prag al pădurii nesfârșite”.

Satul a fost vizitat de mai multe ori de Arhimandritul Cleopa Ilie de la Mănăstirea Sihăstria, care a slujit și a predicat în acest loc. Rădășenii sunt ctitorii Paraclisului Sfinții Ioachim și Ana de la Mănăstirea Sihăstria, ridicat după incendiul din 1941 care a mistuit vechiul paraclis, în vremea stăreției Arhimandritului Cleopa Ilie. În același timp, locuitorii Rădășenilor au contribuit din agoniseala lor la lucrările ce se fac în aproape toate mănăstirile din ținuturile Neamțului și Sucevei dar mai ales la Sihăstria, Icoana Nouă, Icoana Veche, Agapia Veche și Pocrov.

Mihail Sadoveanu a văzut de mai multe ori satul și s-a întâlnit cu locuitorii săi cărora le asculta păsurile și bucuriile. Era prezent și la hramul bisericii Sfinților Mercurie și Ecaterina, socotindu-l un hram îmbelșugat așa cum evocă Profira Sadoveanu în lucrarea sa „Planeta părăsită”.

Fiii rădășenilor au plecat mai ales în ultimii ani departe de casele copilăriei lor. Păstrează însă acolo unde sunt ei încărcătura amintirilor, satul cu frumusețile lui eterne, biserica unde au fost botezați, preotul care le dădea lumina învierii în noaptea de Paști, învățătorii lor care i-au inițiat în tainele cărților, jertfa părinților, dragostea bunicii și bunăvoința celor din preajmă.

Așa parcă înțelegem mai bine cuvintele lui Vasile Alecsandri: „Poți să cutreieri lumea toată și să te minunezi de rezultatele civilizației, dar nimic nu-i mai fermecător decât colțul de pământ pe care te-ai născut”.

Protos. TIMOTEI AIOANEI

Un nou doctor în Teologie la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu

Luni, 26 noiembrie 2001, la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității Lucian Blaga din Sibiu a avut loc susținerea tezei de doctorat a D-lui Constantin Preda cu titlul *Credința și viața Bisericii primare. O analiză a Faptelei Apostolilor*, redactată sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc. Din comisia de examinare au făcut parte Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, președinte, Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan și Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, Pr. Conf. Dr. Constantin Coman, de la Facultatea de Teologie din București, și Pr. Conf. Dr. Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie din Cluj.

Lucrarea D-lui Constantin Preda este incununa a unor studii teologice excepționale. Autorul a avut șansa de a studia la două dintre cele mai renumite instituții de cercetare biblică: Institutul Biblic Pontifical din Roma și École Biblique et Archéologique Française din Ierusalim. Astfel el nu numai că a beneficiat de îndrumarea unor mari savanți bibliciști, ci și a avut acces la tot ceea ce oferă ca bibliografie două dintre cele mai bune biblioteci biblice din lume. Desigur, a avut nevoie de discernământ pentru a utiliza cu folos oceanul de studii biblice ce i se ofereau.

Prezentarea lucrării și răspunsurile date la întrebările membrilor comisiei au fost dovada vie a faptului că autorul a dat dovadă în tratarea subiectului, atât de complex al tezei sale, de o maturitate teologică apreciazabilă. El a știut să-și ordoneze materialul într-un mod cât se poate de judicios. Conformându-se cerinței impuse de titlu, autorul a tratat separat, în primele două părți ale lucrării, despre credința și despre viața Bisericii primare așa cum sunt reflectate de Faptele Apostolilor. La acestea a adăugat o a treia parte intitulată *Misiunea și mărturia Bisericii primare*. Lucrarea se încheie cu un capitol de *concluzii generale*. Scopul său a fost acela de a descoperi cu acuratețe ce a fost cu adevărat Biserica de la început, care au fost coordonatele de bază ale credinței, ale vieții și

ale misiunii ei.

În *Partea I*, autorul se ocupă de evenimentul învierii în tradiția kerygmatică și cultică a Bisericii primare și de primele expresii ale credinței creștine; de credința și kerygma comunității pascale; de datele credinței ei — credința care vine din ascultarea și primirea Cuvântului; credința personală și existențială; credința curățitoare. Toate temele sunt susținute de o analiză atentă și laborioasă mai ales a așa-ziselor formule kerygmatiche sau formule de credință și a „cuvântărilor” din cap. 1—15 ale operei lucanice.

În *Partea a II-a* este tratat evenimentul Cincizecimii și cele patru fundamente ale vieții comunitare menționate în Fapte 2, 42: *învățătura Apostolilor, comuniunea, frângerea pâinii și rugăciunea*. O atenție deosebită a acordat autorul comuniunii frățești a primilor creștini, o comuniune care, după Faptele Apostolilor, nu a fost numai spirituală, ci și materială. Într-un excurs intitulat „Comunismul” în sumariile din Faptele Apostolilor” autorul prezintă câteva interpretări reprezentative a ceea ce a putut însemna comunismul Bisericii-mame din Ierusalim.

În *Partea a III-a* lucrarea tratează despre mandatul misionar încredințat de Domnul Cel înviat *martorilor* Săi și despre lucrarea acestora de propovăduire, prin povățuirea Duhului Sfânt, la iudei și la neamuri, despre întâlnirea dintre Evanghelie și cultura epocii. Un ultim capitol tratează raporturile Bisericii cu societatea și cu puterea politică.

Spațiul este prea limitat pentru a reliefa așa cum trebuie bogăția și complexitatea lucrării. Însă chiar și această succintă prezentare poate oferi cititorului o idee a ceea ce reprezintă acest studiu și a importanței lui în evoluția studiilor biblice în țara noastră.

Cert este că toți cei care au participat la examenul D-lui Constantin Preda — profesori și prieteni deopotrivă — au apreciat examinarea de înaltă ținută științifică și pregătirea candidatului. De aceea, la capătul unui examen de mai bine de trei ore, membrii comisiei au decis acordarea titlului de Doctor în Teologie D-lui Constantin Preda, cu calificativul *Magna cum laudae*. Decernarea titlului a avut loc în Capela Facultății de Teologie, unde, îndată după aceea, proaspătul Doctor în Teologie a depus jurământul de credință față de Biserica în care s-a format și care este una și aceeași cu cea pe care a descoperit-o în Faptele Apostolilor.

Asist. DANIEL MIHOC

LIANA IVAN-GHILIA

(Urmare din pag. a 5-a)

Postul Crăciunului este un post al bucuriei, al speranței, el stă în constelația „Bunei vestiri” pe care o face îngerul păstorilor ce-și păzeau turmele: „Nu vă temeți. Că, iată vă binevestesc vouă bucurie mare care va fi pentru tot poporul” (Lc. 2, 10). În fiecare an participăm la bucuria Întrupării prin această perioadă pregătitoare. Se cuvine ca orice gazdă să-și aștepte Oaspetele cu ce are mai bun, mai curat și mai sfânt în el. Bucuria minunatei Nașteri ne dă prilejul împărțirii cu Hristos și prin Hristos având drept arvună faptele noastre „cele bune și de folos sufletelor și trupurilor noastre”.

Primele mențiuni despre practicarea postului Crăciunului le avem din secolele IV—V (Fer. Augustin și Leon cel Mare al Romei). La început, creștinii nu posteau toți în același fel, unii posteau numai șapte zile, alții șase săptămâni, unii țineau un post mai aspru, alții unul mai ușor. Putem spune că și astăzi întâlnim aceeași stare de fapt; deosebirea este doar că începând din anul 1166 Sinodul local din Constantinopol a uniformizat durata postului Nașterii Domnului în Biserica Ortodoxă, hotărând ca toți credincioșii să postească timp de 40 de zile, începând cu 15 noiembrie și până în seara zilei de 24 decembrie inclusiv. Ultima zi a postului Nașterii (24 decembrie), numită Ajunul Crăciunului, a rămas în tradiția bisericească ca o zi de post mai aspru decât celelalte zile; se ajungează până la ceasul IX (ora 18), după care se obișnuiește să se

Postul bucuriei

mănânce, în unele părți, grâu fiert, amestecat cu fructe și miere, în amintirea postului lui Daniel și al celor trei tineri din Babilon. În unele părți se ajungează în această zi până la răsăritul luceafărului de seară, care ne aduce aminte de steaua care a vestit magilor Nașterea Domnului.

În teologia răsăriteană se amintesc foarte mult perioadele rânduite de Biserică spre postire, punându-se un accent deosebit pe *roadele postului* ce aduc sfințirea și mântuirea credinciosului. Sfinții Părinți l-au definit prin cuvinte cât se poate de vii încercând să ne facă să înțelegem că dimensiunea lăuntrică a omului este chemată la această exersare a virtuții prin care putem să ne integrăm real chemării hristice. Sfântul Ambrozie al Mediolanului concentrează în puține cuvinte această dimensiune: „Ce este de fapt postul, dacă nu substanța și imaginea cerului? Postul este întărirea sufletului, hrana duhului, postul e viața îngerilor, postul este moartea păcatelor, nimicirea greșelilor, leacul mântuirii, rădăcina harului, fundamentul curăției. Cu această scară se ajunge mai curând în apropierea lui Dumnezeu”. Dar pentru a ajunge la această apropiere și la această înțelegere spirituală a postului avem nevoie de mai multă limpezire a minții, aplecată în zilele noastre mai mult spre materialitate. Sfântul Ioan Gură de Aur ne ajută să înțelegem cuvintele Sfântului Ambrozie dintr-un unghi mai concret al vieții: „Postiți? Arătați-mi-o prin

fapte! Vedeți un neputincios, aveți milă de el; un dușman, împăcați-l; un prieten bun, păstrați-l; un nume bun, nu-l învidiați. Nu numai gura sau stomacul să se abțină; ci și ochiul, urechile, picioarele și mâinile... Nu mâncați carne! atunci de ce înima se zbate în patimi; nu beți vin; dar gura e plină de vorbe urâte și limba se spurcă... ce folos că n-ai mâncat carne dar ai batjocorit cinstea și ți-ai înlipt dinții în avutul altuia, ai sorbit din cinstea semenului în loc de vin sau ai consumat prin intrigi și mânie viața aproapelui...” Astfel, putem înțelege că postul mănăcării este o primă treaptă dintr-o scară aida celei a Sfântului Ioan Scărarul pe care poți urca pe fiecare în parte sau poți fi pe toate deopotrivă dacă înțelegi că acest urcuș înseamnă asumarea jertfei lui Hristos de pe Cruce pe care El și-a împropiat-o de la Întrupare.

În fiecare an Hristos se naște pentru noi, „crește și se întărește cu duhul” în speranța creșterii și întăririi noastre. Îl așteptăm în fiecare an la poarta sufletului nostru cu inima deschisă de frumusețea colindelor noastre strămoșești ce dau sufletului creștinului „bucurie mare”. El a venit să dea sens vieții noastre și să ne arate „calea” care ne duce către Împărăție. Se cuvine, deci, să-l întâmpinăm cu toată cinstea în cămările curate ale sufletelor noastre, pe acest Oaspete scump și drag cântând și noi înconjurați de mii de îngeri: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace și între oameni bunăvoire”.

Simpozion internațional dedicat Sf. Nicodim Aghioritul

(Herakleion, Creta, 8—10 noiembrie 2001)

Sub patronajul I.P.S. Timoteos, Arhiepiscopul Cretei și la inițiativa Pr. Prof. Dr. George Marnellos, directorul Școlii Superioare Bisericești din Creta, au avut loc la sediul acelei școli lucrările Simpozionului internațional dedicat Sfântului Nicodim Aghioritul (1749—1809). La lucrări au participat ierarhi, teologi, filologi și alți cărturari din Grecia, Franța, Elveția, Rusia și România. Între aceștia amintim pe I.P.S. Mitropolit Andreas Nanakis (Facultatea de Teologie din Tesalonic), I.P.S. Arhiepiscop Evghenie de Vereisk, rectorul Academiei Teologice de la Moscova, Dl. Vasile Stavridis, profesor emerit al Academiei Teologice de la Halki (Constantinopol), Pr. Prof. George Metallinos (Atena), Christou Krikonis (Tesalonic), Dl. Joost van Rossum, profesor la Institutul Teologic „St. Serge” din Paris, Pr. Prof. Aurel Jivi (Sibiu).

Simpozionul a fost inaugurat printr-o prezentare generală făcută de Pr. Prof. George Marnellos care a înfățișat multitudinea preocupărilor și profunzimea realizărilor Sfântului Nicodim, a cărui contribuție la renașterea spiritualității ortodoxe în secolele XVIII—XIX a fost remarcabilă.

În cuprinsul diferitelor comunicări au fost evidențiate contextul epocii în care a trăit sfântul, contribuția sa remarcabilă în do-

meniu vieții duhovnicești, al liturghiei precum și valoarea literară a operei acestuia.

Pr. Prof. Aurel Jivi de la Facultatea de Teologie din Sibiu a prezentat în cadrul Simpozionului comunicarea „Sf. Nicodim Aghioritul și românii”. A fost mai întâi evidențiată legătura Aghioritul cu Sf. Paisie Velichkovski, un alt mare părinte duhovnicesc al epocii. Deși contemporani cei doi nu s-au întâlnit niciodată. Atunci când a auzit de renumele călugărului trăitor în Moldova, Sf. Nicodim a pornit spre ținuturile românești dar o furtună l-a întors din drum. Se pare că el a fost atras să vină la noi și de existența la Iași a unei tipografii grecești care ar fi putut imprima unele din lucrările sale.

Mult mai substanțială a fost legătura Sf. Nicodim cu Veniamin Costachi, mitropolitul Moldovei (1803—1842), „luminătorul Moldovei” care a fost și iubitor, traducător și editor de carte grecească, slavonă și rusească. Sf. Nicodim i-a scris mitropolitului rugându-l să-l ajute pe un călugăr atonit de la Simonos Petras care urma să călătorească prin Țările Române după ajutoare.

Între cunoștințele românești ale Sfântului Nicodim s-a numărat un fost călugăr unit din Transilvania doritor să se alăture Bisericii Ortodoxe. Pentru a mij-

loci acest lucru, Sf. Nicodim s-a adresat patriarhului ecumenic Grigorie al V-lea, rugându-l să aprobe botezarea transilvăneanului de către un monah român de la Pantocrator, care se numea și el tot Grigorie.

Un capitol aparte l-au constituit traducerile în limba română din opera Sf. Nicodim Aghioritul. Cea dintâi dintre acestea a fost *Everghetinos*, tălmăcită în 1794, încă din timpul vieții sfântului. Nu este surprinzător faptul că rolul principal în această direcție l-a avut Mănăstirea Neamț. Dintre operele traduse în limba română mai amintim *Războiul nevăzut*, *Apanthisma*, *Carte foarte folositoare de suflet*, *Pidalionul și Filocalia*.

În ultima zi a Simpozio-

nului a avut loc și ceremonia acordării diplomelor absolvenților din acest an ai Școlii Superioare Bisericești a Cretei.

Duminică, 11 noiembrie, ziua de pomenire a Sfântului Mina, sfântul protector al orașului Herakleion, la Catedrala Arhiepiscopală de acolo a fost săvârșită Liturghia arhierască de către un sobor de șapte ierarhi în frunte cu I.P.S. Arhiepiscop Timoteos al Cretei, asistați de peste douăzeci de preoți. La aceasta au fost de față și reprezentanți ai guvernului de la Atena și ai autorităților locale. După terminarea Sf. Liturghii a urmat o procesiune cu icoana Sf. Mina pe străzile orașului Herakleion.

Pr. Prof. AUREL JIVI

O sărbătoare de suflet la Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului

— osemintele ctitorilor au fost așezate cu cinste într-un mausoleu —

Joi, 13 decembrie 2001, în prezența unui sobor de preoți în frunte cu protopopul Zenovie Moșoiu, pr. Mihai Manolache, pr. Ioan Butufei, pr. Ciobanu și parohii locale, pr. Vasile Prodea și pr. Ioan Herda, precum și din partea Ministerului Culturii și Cultelor, prof. Doru Munteanu și a unui mare număr de enoriași, a avut loc ceremonia de înhumare a osemintelor ctitorilor și binefăcătorilor bisericii Sf. Nicolae, ceremonial care a început printr-un Te Deum, o slujbă de pomenire și alocuțiuni. Se repara astfel un nefericit act profanator, căci în împrejurări nefericite, în condițiile în care Direcția Monumentelor Istorice restaura biserica între anii 1978—1983, inexplicabil au deshumat osemintele ctitorilor și binefăcătorilor aflate sub pavimentul bisericii și le-au depozitat în trei lăzi, mai întâi într-o pivniță a Muzeului Județean, pentru ca apoi, la insistența parohului de atunci pr. Iuliu Ișa, să fie depozitate în pivnița Casei Barac (care adăpostea arhiva și biblioteca istorică a bisericii) de unde, cu câțiva ani în urmă au fost aduse de preotul Vasile Prodea în cripta de la Casa Rece a bisericii, unde s-au păstrat până în momentul de față.

Printr-o acțiune reparatorie, parohul de azi al bisericii, preot Vasile Prodea a apreciat responsabilitatea față de aceste valori morale și a obținut aprobările firești pentru realizarea acestui mausoleu, pentru depunerea spre veșnică amintire a ctitorilor și binefăcătorilor bisericii voievodale din Șchei. Conceput din marmură neagră, protejat de un soclu, precum și de inscripționări cu numele celor mai importante personalități înhumate, mausoleul completează fericit ansamblul arhitectonic al bisericii.

Descoperindu-se recent un Protocol-pomelnic de la 1665, copiat de dascălul școlii Barbu Hoban, putem cunoaște astăzi cu certitu-

dine numele ctitorilor bisericii, precum și a celor înmormântați în biserica de-a lungul existenței sfântului lăcaș. Date fiind importanța și ineditul acestui protocol (scris pe pergament, în limbă slavă), vom căuta prilejul de a-l publica integral, fiind cea mai concludentă dovadă a importanței pe care Biserica Sf. Nicolae a avut-o în context local și național, bucurându-se de prestigiul unei catedrale de suflet pentru românii ortodocși din Țara Bârsei.

Trecătorul, care și găsește drum prin curtea bisericii, poate afla astfel numele celor care și-au așezat destinul odihnei truștești la temelia acestei biserici. În lista impresionantă a acestora, date fiind circumstanțele de spațiu, menționăm doar pe diaconul tipograf Coresi, prin teascul căruia a fost posibilă biruința scrișului în limbă română; protopopii Mihai, Iane, Oprea, Toma, colaboratorii diaconului Coresi; protopopul Vasile cronicarul, autorul primei cronici cu subiect românesc din Transilvania; dascălul Costea, celebrul traducător al cărților populare în limbă română; familiile de cărturari Tempa, Duma, Grid, Corbea, care s-au remarcat prin numeroase lucrări teologice, istorice, lingvistice și literare; Dimitrie Eustatievici Brașoveanul, director al școlilor naționale neunite din Transilvania și a primei gramatici românești; Ion Barac, poetul iluminist al Ardealului — ca să amintim doar câțiva dintre cei care și-au înscris numele în cartea valorilor naționale.

În contextul acestui moment înălțător s-a născut ideea realizării și a unui lapidarium, alăturat mausoleului, care să expună pietre funerare istorice (încă păstrate) ale voievozilor și marilor personalități din Moldova, Muntenia și Transilvania, care și-au aflat sfârșitul pe aceste meleaguri și au găsit grozniță în această sfântă biserică.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

Sf. Mănăstire Turnu

(Urmare din pag. a 3-a)

fost ucenic al Sfântului Calinic — atunci episcop al Râmnicului — urmează arhim Grigorie Dumitrescu (1883—1909), fiind primul egumen originar din Transilvania. Călugarit la Stănișoara, unde activează ca econom, devine egumen la Turnu. Mare gospodar, su-praveghează construirea reședinței de vară a episcopului Gherasim Timuș (1893—1911), zidind în același timp arhondaricul și clopotnița. La 28 octombrie 1901, cu ocazia sfințirii noilor edificii, Schitul Turnu devine mănăstire canonică.

Flagelul primului război mondial (1914—1918) s-a abătut și asupra Mănăstirii Turnu, fiind jefuită de toate bunurile sale, iar stareții s-au succedat la intervale scurte, încât n-au reușit să o readucă la starea sa anterioară.

La 15 iulie 1926, episcopul Nichita Duma (1923—1936) numește stareț pe ierom. Calist Barbu (1926—1939), fost monah la Mănăstirea Frâșinei și ucenic al episcopului Gherasim Safirin — retras acolo — de la care învățase multă teologie și limba franceză. Gospodar neîntrecut, începe refacerea Mănăstirii, zidind unele case peste rău. Însă o catastrofă de neînchipuit pune capăt acestui avânt nemaiîntâlnit: un incendiu produs în noaptea de 6—7 februarie 1932 distruge, într-o singură oră, cinci corpuri de case cu 26 camere, trapeza veche, clopotnița, turla bisericii mici, țimpla cu toate icoanele și candelă, degradând și pictura interioară; luase foc și casa nouă, dar printr-un efort deosebit este localizat și stins.

Îndată după incendiu, neobositul stareț Calist începe munca de reconstrucție. Prima clădire este Casa de peste părau, cu pivniță și demisol, iar deasupra trapeza, bucătăria și șapte chilii pentru monahi; urmează lucrările la clopotniță și arhondaric, edificate pe vechile temelii; apoi biserica mică, beneficiind de o restaurare solidă, așa cum arată în prezent. Pictorul Belzarie a curățat pictura, iar sculptorul C. Babic din București realizează țimpla, după modelul celei a bisericii „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului, precum și toate stranele.

În anul 1938 s-a pus piatra de temelie a chiliilor din partea nordică a incintei, având interioarele prevăzute cu săli pentru cursuri misionare, ateliere și o sală de ședințe, însă la 1 iulie 1939, Calist — cel mai mare stareț de aici — este înlocuit, fiind numit cântăreț la Schitul Trivale-Pitești; el lasă o obște bineînchegată, formată din 28 de persoane, iar Mănăstirea refăcută temeinic și cu mult gust, așa cum arată și astăzi în cea mai mare parte.

Când Grigorie Leu a fost transferat la Husi, în 1940, episcopul locotenent Dionisie Erhan s-a gândit să transforme Mănăstirea în chinovie de călugărițe, însă planul n-a fost aprobat nici de Mitropolitul Nifon al Olteniei, nici de Sfântul Sinod. Urgiile războiului (1940—1944) s-au abătut și peste obștea de la Turnu; mulți călugări au fost mobilizați, iar ieromonahii trimiși misionari în Transnistria. În 1943 se stabilește la școala de cântăreți de la Curtea de Argeș; după ocuparea teritoriilor de peste Prut de armata sovietică, Mănăstirea devine adăpostul celor mai valoroase bunuri ale Mitropoliei Basarabiei, precum și ale moaștelor Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava.

Condusă în continuare de stareți vrednici, ca arhim. Grigorie Urișescu (1943—1944) și ierom. Diaconu Gherasim (1955—1975), Mănăstirea Turnu a prosperat atât duhovnicește cât și administrativ până la decretul 410/1959, când a fost desființată, fiind transformată în Casa de odihnă pentru personalul Episcopiei Râmnicului și Argeșului.

Această situație anticanonică a durat până în anul 1975 la numirea ca superior a ierom. Teoctist Dobrin (1975—1990); atunci Casa de odihnă a fost evacuată, iar Turnu devine schit în subordinea Coziei. Noul egumen reușește să formeze obște și să officieze sfintele slujbe după rânduiala monahală, afirmându-se ca personalitate duhovnicească și gospodărească, merite pentru care a fost distins cu rangul de protosinghel.

După retragerea starețului Teoctist, a fost numit ierom. Ioanichie Trifa, originar din județul Alba. Devotat vieții monahale și bun gospodar, s-a impus printr-o serie de realizări ce sporesc mereu. La Mănăstirea Turnu, orice vizitator are ocazia să admire numeroase monumente vechi și noi; cel mai valoros dintre ele este biserica mică. Urmează reședința de vară a episcopului Gherasim Timuș, realizată după planurile arhitectului Anton Gr. Lapinski, avariata în cutremurele din 1977 și 1986, a urmat restaurarea care a apropiat-o de arhitectura românească.

O atracție deosebită pentru vizitatori o constituie *Chiliile săpate în piatră*, datând din secolul al XIX-lea, apoi *Cimitirul*, unde pe lângă numeroși călugări, se află mormintele unor ierarhi care au avut strânse legături cu Mănăstirea, cum sunt Gherasim Timuș, Nichita Duma și arhierul Evghenie Humulescu.

În prezent, la Mănăstirea Turnu trăiesc peste 25 de monahi, în muncă și rugăciune, reușind să ridice prestigiul sfântului lăcaș la nivelul celor mai renumite din țară.

Dan Răpă-Buicliu, BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHIE. ADDITAMENTA I (1536—1830), GALAȚI, 2000, 494 p.

Cartea românească veche merită să fie pusă în valoare ori de câte ori este cu putință pentru că, dacă istoria este „întâiul poem al unei nații” — potrivit filosofului din Lancrăm, Lucian Blaga —, cultura îl constituie, fără îndoială, pe al doilea, ambele fiind echivalente ca valoare. Cărțile românești din vechime reprezintă actele de identitate ale poporului român, ale cărturarilor noștri, înaintea lumii întregi. Ele au fost lumina minții, hrană sufletească, deschidere spre universalitate.

Dan Răpă-Buicliu, un explorator pasionat al lumii cărților, voce autorizată în domeniu, reușește, prin volumul al cărui titlu l-am enunțat, să aducă o contribuție substanțială la cunoașterea temeinică a bibliografiei românești vechi.

Nu este o muncă la îndemână oricui să alcătuiască o *Addenda și Corrigenda* la o lucrare monumentală, cum este *Bibliografia românească veche*, în patru volume, operă a unor cărturari de prestigiu: Ioan Bănu, Nerva Hodoș, Dan Simonescu. Cercetătorul a parcurs un vast material bibliografic și documentar, elaborând „un veritabil studiu bibliologic”, răspunzând „unor cerințe moderne de investigație bibliografică și bibliologică”.

Cele două secțiuni ale volumului dovedesc erudiția autorului, evidențind rigurozitate științifică în abordarea fiecărei tipărituri. *Addenda* constituie o adiționare din opera impri-

mată a unor cărturari și scriitori români și străini, asimilați spațiului cultural-istoric românesc, precum: monahul Filotei, mitropolitul Petru Movilă, principele poet Petru Cercel, profesorul Gabriel Ivul, monahul franciscan Ioan Căian-Valachus, polihistorul Ieremia Cacavelas, principele Nicolae Mavrocordat, dar și o inventariere a lucrărilor lui Dimitrie și Antioh Cantemir, precum și ale lui Alexandru Scarlat Sturdza, strălucit exponent al culturii românești din diaspora în secolul al XIX-lea. La acestea se adaugă o serie de imprimate, reprezentative pentru epoca supusă examinării.

Corrigenda, rectificând și înregistrând „tabloul descriptiv” propriu-zis, integrează „noi și semnificative elemente”.

Dan Răpă-Buicliu a adunat în jurul fiecărei tipărituri tot ceea ce s-a scris și interpretat: paginatie, cuprins, izvoare, paternitate de autori, traducători și tipografi, datarea, localizarea imprimării, ornamentica, edițiile, efectul pe care l-au produs de la apariție până azi.

Cartea este instrument de lucru indispensabil pentru specialiștii în diverse domenii, reper important pentru bibliofili, acestora autorul adresându-le un „Indemn de principialitate”: „Fii obiectiv, apreciază și critică, corijează și adaugă!” Pentru a urma acest indemn este necesar să parcurgem cu atenție și înțeles volumul prezentat.

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

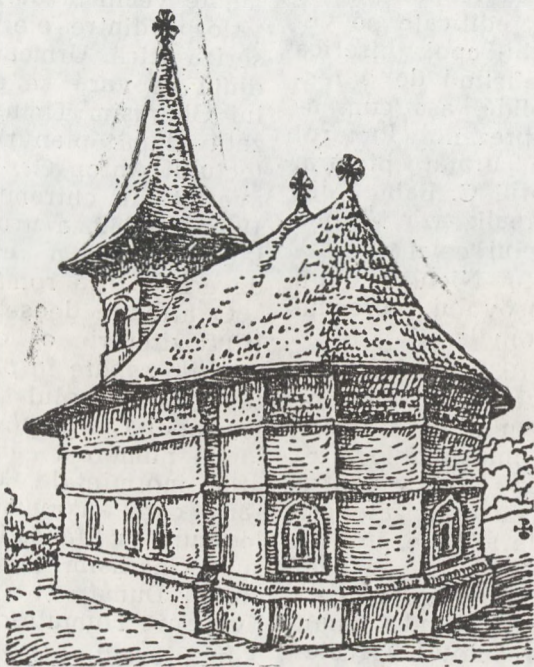
ANUNȚ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, prețul unui abonament anual la „Telegraful Român”, pe anul 2002 este de 85 000 lei, iar al „Revistei Teologice” de 100 000 lei. Baniile se vor vira obligatoriu în contul nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **Luni, 3 DECEMBRIE** — A primit pe preoții Manolache Mihai senior, Manolache Mihai junior din Brașov, pe Pr. Manolache Ioan din Râșnov și pe Pr. Albu Alin de la Parohia Brașov-Spital.
Cu această ocazie au înmănat Inalt Prea Sfințitului Mitropolit un volum omagial în memoria Arhim. Dometie Manolache, duhovnic și viețuitor al Mănăstirii Râmeț, jud. Alba.
- **Marți, 4 DECEMBRIE** — L-a primit pe pr. Romulus Bar de la Parohia Portland din S.U.A.
— A primit pe Pr. Ioan Covaci de la Parohia Turnișor I Sibiu.
— A primit pe dl. Popa Liviu din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilier administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.
- **Miercuri, 5 DECEMBRIE** — A primit pe dl. economist Nicolae Lazăr din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.
— A primit pe P.C. Arhid. Ezechiel Oancea, Consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- **Joi, 6 DECEMBRIE** — A primit pe P.C. Pr. Dumitru Munthiu, ecleziarhul Catedralei mitropolitane.
- **Vineri, 7 DECEMBRIE** — A primit pe P.C. Arhid. Prof. dr. Constantin Voicu, Decanul Facultății de Teologie din Oradea.
- **Marți, 11 DECEMBRIE** — A primit pe Prof. univ. dr. Corneliu Bucur, Rectorul Universității Româno-Germane, fost senator, Director general al Muzeului Civilizației Populare ASTRA Sibiu.
— A primit pe Pr. Prof. drd. Victor Neamțu, Directorul Seminarului Teologic Liceal din Brașov.
— A primit pe P.C. Pr. Ioan Chidu cu soția, de la Parohia Avrig-III, prot. Avrig.
— A primit pe Dl. Adrian Moldovan din Brașov.
- **Sâmbătă, 15 DECEMBRIE** — A primit pe P.C. Pr. Lector Constantin Onu de la Facultatea de Teologie din Pitești și un grup coral alcătuit din studenți de la Secția surdo-muși a Facultății.
— A primit pe P.C. Pr. Nicolae Lațchescu, preot responsabil cu Asistența Socială și Misionară.
— A primit pe P.C. Arhid. Consilier economic Oancea Ezechiel.
- **Marți, 18 DECEMBRIE** — A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial.
- **Joi, 20 DECEMBRIE** — A primit la colindat „Corală” Parohiei Săliște, condusă de P.C. Pr. Ciocan Ioan.
— A primit corul „HARMONIA” a studenților teologi de la Facultatea de Teologie din Sibiu.
— A primit un grup coral, alcătuit din studenți teologi de la Facultatea de Teologie din Sibiu și Seminarul Teologic Liceal din Făgăraș.
- **Luni, 24 DECEMBRIE** — Ajunul Crăciunului — A primit la Reședința mitropolitană numeroasele Grupuri de colindători.
- **Marți, 25 DECEMBRIE** — „Sărbătoarea Nașterii Domnului” — A asistat în Catedrala mitropolitană la Sfânta și dumnezeiască Liturghie, săvârșită de P.S. Visarion Râșnăreanu, Episcop-Vicar, înconjurat de un numeros sobor de preoți în frunte cu P.C. Prof. dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultății de Teologie.
La sfârșitul Sf. Liturghii a oferit o recepție la reședința mitropolitană din Sibiu.
- **Miercuri, 26 DECEMBRIE** — Deplasare la Mănăstirea Sâmbăta în vederea prăznuirii Sărbătorii „Sf. Ștefan”.
— Seara, după obiceiul tradițional a primit obștea Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus cu colinda.
- **Joi, 27 DECEMBRIE** — Sf. Ștefan — Participă la Sf. Liturghie în noua biserică a Mănăstirii — instalează ca stareț pe Arhim. Ilarion Urs.
— Cu această ocazie înmânează și bastonul de conducător al obștii monahale.
— Primește pe Pr. Georg Sporschill de la Viena, împreună cu 3 colaboratori.
— Primește cu colinda pe monahia Elisea Papacioc, stareța mănăstirii Cârțișoara, împreună cu câteva viețuitoare.
— Primește cu colinda pe stareța mănăstirii Făget-Boholț, împreună cu câteva viețuitoare.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

Casa memorială

(Urmare din pag. a 3-a)
alai sărbătoresc, au mers la Casa Memorială a părintelui Dometie, unde are loc binecuvântarea și dezvelirea plăcii memoriale, precum și vizitarea expozitelor. Prea Sf. Episcop Casian recomandă preoților prezenți și prin ei tuturor din Eparhie, să scoată la iveală, acolo unde este cazul, personalitățile locale care

prin viața și activitatea lor au devenit modele vrednice de urmat.

Ziua de 30 octombrie s-a înscris ca o filă de istorie de primă mărime pentru locuitorii satului amintit și nu numai.

Prea Sf. Episcop Casian a încheiat această solemnitate cu cuvintele: „E vorba aici de Pronia Lui Dumnezeu”.

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂȘNĂREANU a săvârșit următoarele:

- **14 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa a participat la vernisarea unei expoziții de Crăciun la Muzeul Astra din Sibiu, robind cuvânt de învățătură.
- **15 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa a vizitat canonic schitul Păltiniș.
— Seara oficiază Vecernia în biserică din Valea Aurie și participă la concertul de colinde al persoanelor cu deficiență de auz robind cuvânt de învățătură.
- **16 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserică Sf. Arhangheli (Trei Stejari) din Sibiu, robind cuvânt de învățătură.
— Seara slujește Vecernia în Catedrală.
- **17 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa a participat la lansarea unui nou număr al revistei ecumenice studențești: „Corpus Christi”, robind o alocuțiune.
— A primit un grup de colindători din parohia Bratei, jud. Sibiu.
- **20 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa a participat la Concertul de colinde al studenților teologi în Catedrală, iar apoi la Cercul Militar la „Oratoriul Bizantin” de Paul Constantinescu.
- **23 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserică Sf. Împărați din Sibiu, robind cuvânt de învățătură.
— Seara participă la Concertul Coralei mitropolitane în Catedrală.
- **25 DECEMBRIE 2001** — Crăciunul — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în catedrală, prezentând credincioșilor pastorală I.P.S. Mitropolit Antonie.
— Seara slujește Vecernia în Catedrală.
- **26 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserică Sf. Arhangheli din Tilișca și rostește cuvânt de învățătură.
— Seara slujește și predică în biserică mare din Săliște și ia parte la Concertul de colinde al Reuniunii Române de Cântări din Săliște.
- **27 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, jud. Brașov și hirotonisește întru stareț pe P.C. Arhim. Ilarion Urs.
— Seara slujește Vecernia și Acatistul Sf. Ștefan în Catedrală.
- **28—29—31 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa slujește Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
- **30 DECEMBRIE 2001** — Prea Sfinția Sa slujește Sf. Liturghie arhierescă în biserică Sf. Nicolae din Tălmăciu, robind cuvânt de învățătură.
— Teologul Avram Ioan a fost hirotonit întru diacon.
- **31 DECEMBRIE 2001** — La miezul nopții Prea Sfinția Sa săvârșește în Catedrală, Acatistul Mântuitorului și Molitfele Sf. Vasile cel Mare.
- **1 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană din Sibiu, iar seara slujește Vecernia tot acolo.
— În cadrul Sf. Liturghii P.C. diacon Avram Ioan a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Presaca, prot. Sibiu.
— Seara slujește Vecernia în Catedrală.
- **2 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela Spitalului de Neuropsihiatrie din Sibiu, cu prilejul hramului (Sf. Vasile cel Mare și Sf. Serafim de Sarov), robind cuvânt de învățătură.
— Seara slujește Vecernia și Acatistul Sf. Vasile în Catedrală.
- **5 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— Seara slujește Pavecernița Mare în catedrală.
- **6 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrală, hirotonind întru diacon pe teologul Alexandru Vasile.
— Slujește la sfințirea cea mare a apei.
— Seara săvârșește Vecernia în Catedrală.
- **7 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserică „Cuv. Paraschiva” din Tălmăcel, prot. Avrig, robind cuvânt de învățătură.
— Diaconul Alexandru Vasile a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Viscri, prot. Rupea, iar teologul Robu Ionuț Ciprian întru diacon.
- **8 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană, hirotonind întru preot pe diaconul Robu Ionuț Ciprian, pe seama Capelei Seminarului Teologic din Brașov.
- **11 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **12 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană din Sibiu iar seara Vecernia în Catedrală.
- **13 IANUARIE 2002** — Prea Sfinția Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserică nouă cu hramul „Sf. Ioan Botezătorul” din Sibiu (str. Siretului) robind cuvânt de învățătură. P.C. pr. paroh Ioan Popa a fost hirotonit întru sacelar.

Arhid. VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN RUPEA

— Parohia ort. rom. CUCIULATA — la numiri

— Parohia CRÎȚ — la numiri

Termen de concurs: 15 decembrie 2001 — 15 ianuarie 2002.

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SIBIU

— Parohia Ortodoxă Română SIBIU-Ștrand

Concurs - examen — Parohie de oraș

Termen de concurs: 1 februarie — 1 martie 2002.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cerere în termen legal la Oficiile Protopopești, anexând adevărate cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopești ne vor înainta de urgență dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților, în care se vor menționa, vechimea în funcția anterioară, examene absoluite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare, nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Vechimea în preoție trebuie să fie de minim 5 (cinci) ani la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Pr. SIMION SĂSAUJAN
Consilier ad-tiv bisericesc

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● În editura „Paralela 45”, a apărut cartea: *Sensuri fundamentale*, de Ovidiu Moceanu, 200 p.

Cartea are un Cuvânt înainte de P.S. Episcop-vicar Visarion Râșnăreanu, din care cităm: „Socotesc că nici nu se putea găsi un titlu mai potrivit și mai inspirat acestei cărți, ce vrea să fie un mic tratat de teologie mistică și fundamentală, dar, în același timp, și un volum de eseuri literare, filozofice și etice, toate axate pe ideea fundamentală a vieții în Hristos.”

Cuprinsul, pe cât de bogat, pe atât de variat, al lucrării, ne descoperă valențe noi ale existenței tainice și ferice în lumina Evangheliei lui Hristos, căi și modele pentru a ajunge la dobândirea nepătimirii și a isihiei în viața de zi cu zi, și la intruchiparea în existența umană a chipului și asemănării cu Creatorul suprem, cu Dumnezeu.”

O recomandăm spre ● lectură susținută.

★

● Traian Popescu publică cartea: *Catrenele învierii*. Exerciții de memorie și de supraviețuire din temnița Aiudului. Editura Carter, 96 p.

Ită ce scrie Pan Izverna: „Catrenele din această carte de o amară sinceritate dar și de o suavă, nobilă înălțare a ființei proscrise care nu vrea să moară în partea cea mai pură a spiritului plămuit de forme artistice, ca și cele cinci poeme, elaborate în reflexive elanuri, nu sunt numai tentative lirice de supraviețuire, ci voința unui suflet greu de invins, care se manifestă poetic printr-o mișcare a simțirii, de natură să zădărnicească uitarea și să impună tutelar puterea salvatoare a MEMORIEI. O victorie a spiritului asupra macerării lente a sufletului și trupului, o izbândă asupra morții”.

Ită una din poeziile lui dedicată Arhim. Ioan Iovan: „Dar nu tulburați majestatea tăcerii / Monahii se roagă scăldați în lumină / Cascadele vremii în plete anină / Fiuoare de raze din Cerul Puterii”.

E o carte impresionantă.

★

● O carte despre „Nichita Stănescu — poet al Logosului și al Divinității”, de prof. C.Z. Buștiuc, Editura Metafora, Constanța, 2001, 118 p.

„Pentru a înțelege poezia și cu deosebire poezia lui Nichita Stănescu, e necesar să zăbovim mai întâi asupra conceptului de poezie care a evoluat de-a lungul timpului suferind mutații conceptuale fundamentale. Poezia — termen de origine grecească („poiesis” — creație), intrat în limba română prin filieră franceză („poésie”), la început a inclus în sfera sa orice creație, specializându-se până la urmă pentru produsele lirice ca expresie directă a sufletului omenesc”.

E un poet mare. Ită ce scrie despre dânsul autorul: „Nichita Stănescu este *Poetul* dăltuit cu majuscule în marmura VEȘNICIEI, poetul care a trăit și a murit pentru poezie”.

E o carte mică despre un om mare.

★

● Paul Sterian: *Cântarea treptelor*, Editura Elion, 95 p.

Ită ce scrie despre poet D. Murăraș, în Istoria literaturii române: „Un poet adânc mistic este și Paul Sterian. În Acatistul Sfintei Cuvioase Paraschiva (1932), icosurile și condacele în versuri răsună de frumusețea paștilor și apelor noastre. În Pregătiri pentru călătoria din urmă (1932) se folosesc și izvoare folclorice bine contopite într-o inspirație modernă și totuși creștină”. Era un bun prieten al părintelui Daniil-Sandru Tudor. Scrie printre altele și un Acatist al Sfintei Cuvioase Paraschiva cea Nouă. E o poezie asupra căreia trebuie să medităm, căci era un mare poet.

★

● *Demonologia — premisă a mântuirii*, de Costică Z. Buștiuc, Editura Metafora, Constanța, 1999, 85 p.

Autorul e licențiat în Teologie, Drept și Filologie — secția Limba și literatura română. Păstrează o frumoasă amintire a Seminarului din Galați.

„Lucrarea aceasta, inițial teza mea de licență trecută la Facultatea din București în iulie 1946, cu mențiunea „magna cum laudae”, care, reelaborată, vede lumina tiparului cu voia lui Dumnezeu abia acum — este în sine sa o călăuză a bunului creștin în războiul nevăzut, pe care-l ducem oră de oră, clipă de clipă, cu forțele infernale ale răului din drama salvării noastre, sub semnul Crucii lui Hristos”.

★

● Vasile Rusu a publicat cartea intitulată: „*Poetul suferinței*”, Sibiu, 2001, 141 p.

Este o carte a lui Vasile Rusu, care selectează cu multă dibăcie din bibliografia eminesciană. Ită ce spune autorul despre cartea sa: „Cartea de față este o incursiune în biografia lui Eminescu, orientată în direcția relevării acelor aspecte din scurta experiență pământească a creatorului Luceafărului, care îl arată „poetul suferinței”. Sunt evocate, din această perspectivă, mediul familial și copilăria la Ipotești, anii școlărității la Cernăuți, cu Aron Pumnul, părintele său sufletesc; mic slujbaş la Botoșani, pelerin cu trupele teatrale prin țară, student la Viena și Berlin, ziarist la Iași și București.

Lucrarea se înscrie în bibliografia eminesciană, ca o contribuție originală prin informația bogată, desfășurarea alertă a discursului critic, limbajul colorat și pelemic”.

O recomandăm cu căldură.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P.S. Visarion Râșnăreanu — episcop-vicar, — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Abonamentul pe un an: \$5 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.111.1-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.